'Αριθ. 645 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΕ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 8 Μαΐου 1888

ΜΟΝΑΧΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.]

Τὸ σπουδαιότερον τεκμήριον τῆς ἐπελθούσης συνεννοήσεως πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ Τούρκους εἶνε ἡ τότε πρῶτον ἀναφαινομένη εἰδωλολατρεία παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις. Ὡς γνωστὸν ἡ θρησκεία τοῦ Μωάμεθ ἀείποτε κατεδίκασε τ' ἀγάλματα· ἀλλ' οἱ Σταυροφόροι ῥητῶς περιγράφουσι τοὺς ἐν Ἀσίᾳ ἐχθροὺς των λατρεύοντας τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος, τὸ τοῦ Μωάμεθ καὶ ἄλλων θεῶν, οὐδὲ δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἡ τοιαύτη εἰδωλολατρεία ὡς ἁπλῆ συκοφαντία ἀπὸ μέρους τῶν Δυτικῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἀμάθεια ἦν τότε τοσοῦτο παχυλὴ ὥστε οὐδ' αὐτοὶ οἱ ὀλίγοι σοφοὶ των διετήρουν ἀνάμνησίν τινα περὶ ἑλληνικῶν θεῶν. Τὴν ὑπὸ τῶν Μουσουλμάνων παραδοχὴν ἑλληνικῶν θεῶν πιστοποιοῦσι καὶ αὐτὰ τὰ τότε πρῶτον ἐκσφενδονισθέντα ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ἀναθέματα κατ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ Μωάμεθ, καὶ ἰδίᾳ αἱ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπεμβάσεις τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ πρὸς ἀπάλειψιν ἀναθέματος, ὅπερ ἐκώλυε τὴν ὑπ' αὐτοῦ μελετηθεῖσαν συμφιλίωσιν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, πρὸς κατάπαυσιν τοῦ μεγάλου πολέμου, ὅστις ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ἐλυμαίνετο καὶ συνετάρασσε τὸ κράτος. Ἐκ τῶν ἀπειλῶν μάλιστα τοῦ αὐτοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν δηλοῦται ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Μανουὴλ ἔτρεφεν ἰδιάζουσαν συμπάθειαν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ὃν ἐκήρυττεν ὡς ἀληθῆ θεὸν καὶ κατ' ἐξοχὴν προστάτην τῆς βασιλείας.

Βασιλεύσας ὁ Ἀλέξιος Κομνηνὸς ἵδρυσε φοβερὰν ἱερὰν ἐξέτασιν, ἥτις ὑπὸ τὸ ὄνομα Γερουσία τῆς Ἐκκλησίας παραδίδει εἰς τὸ πῦρ τοὺς λεγομένους αἱρετικούς. Σύγχρονος Ἀρμένιος χρονογράφος ἀπαριθμεῖ εἰς 1000 τοὺς ἐν σάκκοις εἰς τὸν Βόσπορον καταποντισθέντας. Ἡ Ἀσία, ἡ Θρᾴκη καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐξεγείρονται· Τοῦρκοι, Ἕλληνες, Βλάχοι καὶ Κουμάνοι διατρέχουσι ξηρὰν καὶ θάλασσαν· ὁ αὐτοκράτωρ πολιορκηθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τῆς Δύσεως, λέγων ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ του ὅτι προτιμᾷ νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς Φράγκους τὸ κράτος ἢ νὰ τὸ ἴδῃ ἕρμαιον τῆς βδελυγμίας τῶν ἐθνικῶν. Ὅλη ἡ Δύσις συνταράσσεται καὶ ἀντεπεξέρχεται κατὰ τῆς Ἀνατολῆς. Ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς Μακεδονίας μέχρι τοῦ Ταινάρου καὶ τῶν Ἰονίων νήσων πλημμυροῦσι μυστηριώδη τάγματα πολεμιστῶν μοναχῶν, οἵτινες καταλαβόντες τὰ ἐπίκαιρα χωρία ὀχυροῦνται εἰς τὰς ἀπορθήτους μονάς των, καὶ ἀναμένουσι τὴν ὑπεσχημένην αὐτοκρατορικὴν δύναμιν ἵν' ἀρχίσωσι τὸν ἱερὸν πόλεμον, ἤτοι τὴν σφαγὴν τῶν ἐθνικῶν. Τὰ ἁγιογραφικὰ μνημεῖα παρέδωκαν ἡμῖν τὰ ὀνόματα καὶ κατορθώματα δύο τοιούτων ὁπλαρχηγῶν μοναχῶν, τοῦ Μελετίου ἐκ Μουταλάσκας καὶ Χριστοδούλου τοῦ Βιθυνοῦ. Ὁ πρῶτος καταλαβὼν τὸν Ἑλικῶνα καὶ τὰς κλεισούρας τῆς Μεγαρίδος λαμβάνει συνεχεῖς ἐκ Δύσεως ἐπικουρίας μετημφιεσμένων μοναχῶν, καὶ ὡς ἄλλος Προκρούστης ἐπιβάλλει διὰ τῆς κορύνης του τὸ βάπτισμα εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ Βοιωτούς· ἡ ἐν Εἰδυλλίᾳ μονή του ἑορτάζει τὴν μνήμην του, εἰ καὶ ἡ ἐκκλησία οὐδέποτε ἐκανόνισεν αὐτὸν ὡς ἅγιον. Ὁ δεύτερος, καταλαβὼν τὴν Πάτμον καὶ τὰς πέριξ νήσους ὡς ἴδιον τιμάριον, συντρίβει τὰ ἀγάλματα καὶ ἐπιτηρεῖ τὰς κινήσεις τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ψυχογυιός του Εὐμάθιος Φιλοκάλης καταλαμβάνει μετὰ τριακοσίων Γερμανῶν καλογήρων τὴν Κύπρον, καὶ πνίγει τὴν ἐκεῖσε ἐκραγεῖσαν ἐπανάστασιν. Καὶ οὗτος, καίτοι μὴ ἐν τοῖς Μηναίοις ἀναφερόμενος, ἑορτάζεται ἔτι ἐν Πάτμῳ.

Τ' ἀντιχριστιανικὰ κατορθώματα τῶν στρατοκαλογήρων τούτων πικρῶς στιγματίζουσιν οἱ τότε λόγιοι, καὶ ἰδίως ὁ περικλεὴς τῆς Θεσσαλονίκης μητροπολίτης Εὐστάθιος, ὅστις ἀφῆκεν ἡμῖν σπουδαιότατον ὑπόμνημα περὶ τῶν δαιμονικῶν ὀργίων τῶν μοναχῶν τούτων, οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν οὔτε πρὸς τὸν ἡμέτερον κλῆρον, οὔτε πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἀστικὰ ἔθιμα τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Τζέτζης τοὺς ἀποκαλεῖ κλεφταβάδας, τσαρουχοαγίους, ταυραμπάδας, ὁ δ' Εὐστάθιος ὀνομάζων αὐτοὺς φουσᾶτα τῶν Μελαγχλαίνων, φαύλας νεφέλας, τοὺς παριστᾷ ὡς ἀληθεῖς κακούργους, λῃστὰς καὶ δαίμονας· «ὅλοι οἱ κακοῦργοι, λέγει, οἱ ἱε-

ρόσυλοι, οἱ ἀπόβληροι τῶν πόλεων τρέχουσιν ἵνα συμπυκνώσωσι τὰς τάξεις τῶν Κενταύρων τούτων.» Ὡπλισμένοι μὲ τόξα καὶ ῥόπαλα, ἐπιβαίνοντες ταχυτάτων ἵππων, παρακολουθούμενοι ὑπὸ κυνῶν καὶ συμμορίας ὑπασπιστῶν, διέτρεχον τὴν χώραν φονεύοντες καὶ δηοῦντες. Ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτοὺς τοὺς συμβουλεύει νὰ παύσωσι τὴν δαιμονοφόρητον ἱππασίαν των, διότι ὁ διάβολος εἶνε πονηρός, καὶ νύκτα τινὰ θὰ εὑρεθῶσι πρὸ γενναίου τινὸς μελαμπύγου Ἕλληνος, ὅστις θὰ τοὺς διορθώσῃ ὅπως γνωρίζει. Ἐκβληθεὶς τῆς μητροπόλεως διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν πανισχύρων τούτων ὀργάνων τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερᾶς ἐξετάσεως, ὁ γενναῖος ἱεράρχης γράφει πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς ἐξορκίζων νὰ διακόψωσι πᾶσαν σχέσιν πρὸς τοὺς στιγματίας τούτους, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τοὺς κατακόψωσι διὰ ξιφῶν, ὡς οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι διαμελίζουσι τοὺς ἰοβόλους ὄφεις.

Ὁ αὐτοκράτωρ Μανουὴλ ἔθηκε φραγμόν τινα εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι ἐπιδρομὰς τῶν καλογήρων τούτων, ἀλλ' ὁ βδελυρὸς Ἀνδρόνικος, τὸ ἀγαπητὸν τοῦτο τέκνον τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως, ἐξέπεμψε τὴν αἱματηρὰν ἄδειαν περὶ τοῦ ἱεροῦ πολέμου. Τί ἔπαθεν ἡ ἀτυχὴς ἡμῶν χώρα τότε, ἀλλὰ καὶ πῶς ἀντέστησαν οἱ Στρατιῶται ἀγνοεῖται· ὁ Μάρουλλος γράφει ὅτι τότε ἐκάησαν τὰ ἱερὰ καὶ οἱ ναοί [1]). Ὁ Χωνιάτης ἀναφέρει ὅτι ὁ μητροπολίτης Κορίνθου ἐκστρατεύσας μετὰ βασιλικῆς δυνάμεως κατὰ τοῦ Ναυπλίου ἀπεκρούσθη ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σγουροῦ, ὅστις συλλαβὼν ὕστερον τὸν πολέμαρχον μητροπολίτην, ἐθανάτωσε κρημνίσας ἀπὸ ὑψηλοῦ βράχου. Ἀλλ' ἂν ἡ ἱστορία ἀπέκρυψε τὰς λεπτομερείας τοῦ θλιβεροῦ δράματος, αἱ Στρατιωτικαὶ ἐποποιΐαι ἀποκαλύπτουσιν αὐτὸ ἐν ὅλῃ τῇ βδελυρότητί του. Ἰδοὺ πῶς μία τούτων δημοσιευθεῖσα ἐπ' ὀνόματι τοῦ Μανώλη Βλέση (1561) ἐξεικονίζει τὸν πρὸς τοὺς λυμαινομένους τὴν Ἀργολίδα, δίκην ἀρπυιῶν καὶ ὑδρῶν ἑπτακεφάλων μοναχοὺς, ἀγῶνα τοῦ Σγουροῦ, παρισταμένου ὡς Ἡρακλέους. Ἡ ἐποποιΐα αὕτη γνωρίζει ἡμῖν καὶ τὰς περὶ μελλούσης ζωῆς ἰδέας τῶν Στρατιωτῶν, οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων μεθίστανται εἰς τὰς ἐν τῷ Ὠκεανῷ νήσους τῶν Μακάρων (Ἰσλανδίαν), ἔνθα ἀποθεοῦνται ἑνούμεναι τῇ οὐρανίᾳ Ἀφροδίτῃ [2]).

(1) Ὁ κ. Σάθας ὑποδεικνύει ὡς ἔνοχον τῶν ἐν Ἀθήναις συμβάντων τὸν Μιχαὴλ Χωνιάτην, ὅστις ἦν μᾶλλον στρατιωτικὸς (ἴδρις τῶν πολεμικῶν) ἢ ἀρχιερεύς· μέγα μέρος τῶν νῦν καλυπτόντων τὸς Ἀθήνας ἐρειπίων εἶνε πιθανῶς ἔργον τοῦ καλογήρου τούτου.

(2) Ἡ ἐποποιΐα τοῦ Βλέση συντεθειμένη ἐν τῷ ἑλληνοβενετικῷ ἰδιώματι ἀποτελεῖται ἐκ πολλῶν ᾀσμάτων ἢ ραψωδιῶν· τὸ νῦν μεταφραζόμενον τμῆμα ἀνήκει εἰς τὸ Η' ᾆσμα.

«Ἐνῷ ὁ Βλέσσης ἐσχεδίαζε τὸ εἰς Ἰσλανδίαν ταξείδιον, παρετήρησε καλόγηρόν τινα θρηνοῦντα καὶ βοῶντα: ἡ κατάρα τοῦ Θεοῦ νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἁρπάσαντος τὸν ἀδελφόν μου· ὁ Μανώλης συνεκινήθη ἐπὶ τοῖς θρήνοις τοῦ βαθυγενείου μοναχοῦ, ἀλλ' ἀμέσως διαλογισθεὶς καθ' ἑαυτὸν εἶπε-Μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε ὁ ἴδιος κακοῦργος, ὅστις μ' ἔσυρεν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας ὅταν μὲ ἠνάγκασε νὰ πολεμήσω πρὸς τὸν γίγαντα, ὑποῦ μὲ ἀφῆκεν ἡμιθανῆ.

«Ἀλλ' ὁ καλόγηρος μαντεύσας τοὺς ἐνδοιασμοὺς τοῦ Στρατιώτου, εἶπε—Μὰ τὴν πίστιν μου, δὲν εἶμαι ὁ ἄνθρωπος περὶ οὗ σκέπτεσαι· πτωχὸς ἐρημίτης, κατοικῶ ἐντὸς σπηλαίου. Ἡμέραν τινὰ ὁ ἀδελφός μου θελήσας νὰ μ' ἐπισκεφθῇ μόνος, ἀφῆκε τὴν συνοδείαν του ἐν τῷ φρουρίῳ· αἴφνης τριχωτὸς σάτυρος ὁρμήσας ἀπήγαγεν αὐτόν· ἀγνοῶ τί ἀπέγινεν ὁ ὡραῖός μου ἀδελφός· ἴσως τὸν ἔφαγεν, ἴσως τὸν ἔρριψεν εἰς τὸν ποταμόν. Ὅθεν, εὐγενῆ μου Βλέση, δὲν εἶμαι ὁ ἔνοχος τὸν ὁποῖον φαντάζεσαι, ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω, πτωχὸς ἐρημίτης ζῶν ἡσύχως καὶ ὁλονὲν προσευχόμενος· ὦ, ἂν ἔβλεπες πῶς ἐξομολογῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, εἰς τὰ δάση, εἰς τὰς πόλεις τὰς καλογραίας, τοὺς ἱερεῖς, μοναχοὺς καὶ κοσμικούς, θὰ μ' ἐξελάμβανες νέον Ἀχιλλέα. Οὔτε περὶ ἐνδυμάτων, οὔτε περὶ χρημάτων φροντίζω· ὁ μόνος μου θησαυρὸς εἶνε τὰ συγχωροχάρτια, τὰ ὁποῖα διανέμω κατὰ χιλιάδας.

«Ὁ Βλέσης τῷ ἀπαντᾷ — Εἶσαι ὁ κακοῦργος, ὁ αἴτιος τόσων δυστυχιῶν μου. Καὶ εἰπὼν τὰς λέξεις ταύτας τὸν ἁρπάζει ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ τῷ λέγει—Καλόγηρε, εἰπέ μοι τίς εἶσαι, ἄλλως σὲ σφάζω ὡσὰν πρόβατον ἢ βοῦν!

«Αἴφνης ὁ καλόγηρος μεταμορφοῦται εἰς μικρὸν διάβολον, φέροντα κέρατα ἐν τῇ κεφαλῇ, ὄνυχας εἰς τοὺς πόδας καὶ βύγγος χοίρου ἐξερευγόμενον πῦρ· εἰς τὴν χεῖρα ἐκράτει σιδηροῦν ὀβελόν. — Δὲν φοβοῦμαι τοὺς βρυκολάκους! ἀνέκραξεν ὁ Βλέσης· μ' ὅλα τὰ τεχνάσματά σου θὰ σὲ χώσω ἐπὶ τέλους εἰς τάφρον, ὅθεν οὐδέποτε θὰ ἐξέλθῃς.—Ἐγὼ θὰ σὲ κεράσω αὐτὸ τὸ ποτῆρι, οὐτιδανὲ καὶ ἄνανδρε ἱππότα! ἀνέκραξεν ὁ καλόγηρος προβάλλων τὸν ὀβελὸν κατὰ τοῦ Στρατιώτου.

Ὁ Βλέσης ὀπισθοδρομεῖ ἓν βῆμα, ἀλλ' ὁ Κατσίκης [1]), ὅστις εἶχεν ἤδη προχωρήσει, πλήττεται ἐν τῇ κοιλίᾳ· ὁ δυστυχὴς πίπτει ἐπικαλούμενος εἰς βοήθειάν του ὅλους τοὺς ἁγίους· δεύτερον κτύπημα τοῦ ὀβελοῦ διαπερᾷ τὴν κνήμην του, ὡς ἡ σακκορράφα διατρυπᾷ τὸ μάλλινον ὕφασμα, καὶ ἡ περόνη τὰ μακαρόνια.

«Ὁ Μανώλης ἰδὼν τοῦτον κατὰ γῆς — Ἆ! ἀνέκραξεν, ἐφόνευσας τὸν σύντροφόν μου! καὶ

1) Σύντροφος τοῦ Βλέση, ἀνταποκρινόμενος πρὸς τὸν Ἰόλαον τῆς ἀρχαιότητος.

ἀμέσως καταφέρει γεννᾶιον γρόνθον κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ μοναχοῦ· ἀλλ' ὁ Στρατιώτης δὲν ἠδύνατο νὰ νικήσῃ τοσοῦτον εὐκόλως δαίμονα, ἔχοντα σῶμα λεπτότερον ἰστοῦ ἀράχνης. Τότε ἀκούει φωνήν τινα λέγουσαν αὐτῷ—Ἐδῶ ἀπαιτεῖται δόλος Ὀδυσσέως! Ὁ Στρατιώτης στρέφεται πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἤρχετο ἡ φωνή, ἥτις ἐξακολουθεῖ λέγουσα — Ἀγαπητέ μοι ἀδελφέ, ποίησον ἐπὶ τοῦ μετώπου σου τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, διότι εὑρίσκεσαι ἐνωπιον φοβεροῦ διαβόλου.—Αὐτὰ τὰ δαιμόνια εἶνε κακοῦργα ζῷα, θριαμβεύοντα διὰ τοῦ δόλου καὶ τῶν εὐλογιῶν! ἀνακράζει ὁ Βλέσης σταυροκοπούμενος. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὁ μικρὸς διάβολος γίνεται ἄφαντος.

«Ἐν τούτοις ἐφάνη εἰς Βλέσην ὅτι ἔσφιγγε κάτι τι εἰς τὴν χεῖρα, ἀλλὰ παρατηρήσας ἐν αὐτῇ οὐδὲν εἶδε· θελήσας νὰ περιπατήσῃ ἠσθάνθη ἐν τῷ ὑποδήματί του ὡς κοπτερὸν ἧλον πληγόνοντα τὸν πόδα του· συγχρόνως βρωμερὰ ὀσμὴ διαχυθεῖσα ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τὸν ἠπείλει ἐξ ἀσφυξίας.

«Ὁ τέως ἀναίσθητος Κατσίκης ἀνορθοῦται ὡς εὐλύγιστος ἰχθὺς λέγων — Νομίζω ὅτι ὁ ἐχθρὸς πρὸς ὃν ἐπολέμησα ἦν αὐτὸς ὁ διάβολος, διότι εἰς τὴν θέαν του μὲ κατέλαβε τρόμος θανάτου· μὰ τὸν Θεόν, ἄνευ τῆς βοηθείας τοῦ βραχίονός σου καὶ τῶν παρηγορητικῶν λόγων σου, δὲν θὰ ἐπανέβλεπον τὸ φῶς.

«Τότε ἐπαρουσιάσθη ἡ Μοῖρα [1]) ἥτις ἐδίδαξεν εἰς τὸν Στρατιώτην τὴν ὁδὸν τῆς νίκης, καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν τῆς ὁποίας κατεβλήθη ὁ διάβολος τὸν ὁποῖον τοσοῦτον ἐμίσει—Δὲν γνωρίζεις, εἶπε, τί δύναται νὰ συμβῇ μέχρι τῆς προσεχοῦς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου· διὰ τοῦτο πρέπει ἀμέσως νὰ πολεμήσῃς κατὰ τοῦ φοβεροῦ θηρίου, τὸ ὁποῖον κατατρώγει τοὺς ἀνθρώπους· τὸ τέρας τοῦτο γεννηθὲν ἐν τῷ ἕλει φέρει ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ ἑπτὰ οὐρὰς· ἄφρων θὰ ἐξελαμβάνετο πᾶς ὅστις ἤθελε τολμήσει ν' ἀντιμετρηθῇ πρὸς τοιοῦτο θηρίον, ἀλλὰ σύ, ὑπέροχε ἱππότα, θὰ νικήσῃς τὸν ὄφιν τοῦτον τοσοῦτον εὐκόλως, ὡς ὁ πειναλέος χωρικὸς καταβροχθίζει τὸν ἀραβόσιτόν του. Μετὰ τὴν νίκην θὰ σὲ ὁδηγήσω εἰς κῆπον, ὅμοιον τοῦ ὁποίου οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐγνώρισε, καὶ ἐκεῖ θὰ εὕρῃς ἐν ἀφθονίᾳ φαγητὰ καὶ ποτὰ μετὰ παντὸς συμπληροῦντος τὴν εὐδαιμονίαν· ἐκεῖ θ' ἀποκτήσῃς χρυσοῦν στρεπτόν, κατάφορτον ἐκ πολυτίμων λίθων, καὶ φέρων τοῦτον εἰς τὸν τράχηλον σου, Βλέση μου, θὰ λάμπῃς ὡς ἀληθὴς βασιλεύς.

— Περιφρονῶ τὰ κοσμήματα, ἀπεκρίθη ὁ Στρατιώτης, καὶ μόνον τὰ ὅπλα καὶ ὁ ἔρως μ' ἐνδιαφέρουσιν· ὅλη μου ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ χαρὰ εἶνε νὰ δειχθῶ ἄξιος ἐγκωμίων, νὰ κερδίσω τιμάς, καὶ νὰ καταβάλω ἐνδόξως τοὺς ἐχθρούς μου γεμίζων τὰ στόματά των ἐκ πράσων. Οὐδεμία κατάκτησις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶνε ὡραιοτέρα τῆς φήμης, καὶ ὅταν τις ἅπαξ τὴν γευθῇ, πλειότερον τὴν ἐπιθυμεῖ. Ἡ φιλοδοξία μου εἶνε ὅταν ἀποθάνω νὰ μὴ λησμονηθῶ ὡς βοῦς ἀνωφελής, ἀλλὰ ν' ἀξιωθῶ καὶ ὑπερβῶ τὴν δόξαν τοῦ Ρολάνδου. Κάμε ὅ,τι ἠξεύρεις πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦτον, νὰ γίνω μέγας καὶ ν' ἀφήσω φήμην στερεὰν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, φήμην, ἥτις δὲν θὰ διαρραγῇ τοσοῦτον εὐκόλως ὡς ῥήγνυται ἡ ὕαλος.

«Ἡ Μοῖρα τῷ ἀπεκρίθη — Ἐπαινῶ ἐκ καρδίας τὴν φιλοδοξίαν σου, διότι ἀληθῶς ὁ ἄνευ τιμῆς ζῶν ἄνθρωπος ὁμοιάζει πρὸς τὸ ἐν τῇ ἐρήμῳ φυόμενον ἄνθος, τὸ ὁποῖον μόλις ἀνοιγόμενον ἀποθνήσκει ἀπαρατήρητον. Ἔσο βέβαιος, Βλέση, ὅτι τὸ ὄνομά σου ἤδη διεδόθη ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἀπανταχοῦ ἴπτασαι ὡς ἀετός. Ἀλλ' ἐλθὲ νὰ φονεύσῃς τὸν ὄφιν τοῦτον, διὰ νὰ παύσῃ κακοποιῶν τὴν γῆν. Ὁ Βλέσης ἀπεκρίθη — Οὐχὶ μόνον ὄφεις, ἀλλὰ καὶ τοὺς δαίμονας τοῦ ᾅδου φονεύω· οὔτε τὸν φόβον, οὔτε τὸν τρόμον ἐγνώρισα· ἔχω ὀξεῖαν ὅρασιν, καίτοι μὴ φορῶν δίοπτρα· θὰ ἐκριζώσω τοὺς ὀδόντας ἐκ τῶν κεφαλῶν τοῦ ὄφεως ὡς ἐκβάλλουσι τοὺς πασσάλους ἐκ τοῦ βορβόρου. Ἐμπρός, δεῖξαί μοι ποῦ κρύπτεται τὸ τέρας, διὰ νὰ μάθῃ τί ἀξίζει ἡ δύναμίς μου!

«Ὁ Κατσίκης μέχρι τοῦδε σιωπῶν, εἶπεν— Ἐπιθυμῶ νὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ δύο λόγους· ἂν καὶ δὲν ἐπαγγέλλομαι τὸν ἅγιον, γνωρίζω ἐν τούτοις νὰ κάμνω κάτι τι ἀνώτερον τῶν ἔργων τοῦ κηπουροῦ. Ὅθεν ἐπίτρεψόν μοι νὰ σὲ συνοδεύσω, καὶ ὑπόσχομαι νὰ φονεύσω οὐχὶ μόνον αὐτὸν τὸν ὄφιν, ἀλλὰ χιλίους κοιμωμένους· σὺ θὰ ἦσαι ὁ ἀρχηγός, καὶ ἐγὼ ὁ στρατιώτης, καὶ ἡμοῦ θὰ πολεμήσωμεν τὸ θηρίον.

«Ἡ Μοῖρα τοὺς ὡδήγησεν εἰς ἰσόγειον δῶμα, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐκρέμαντο κεφαλαὶ νεκρῶν, καὶ κνῆμαι καὶ βραχίονες καὶ χεῖρες· ὁ τόπος ὡμοίαζε πρὸς καταγώγιον κακούργων· ἡ ἐκπεμπομένη δυσῳδία ἐθανάτου τὰ ὑγιῆ σώματα· ὁ Βλέσης καὶ ἡ Μοῖρα ἔφραξαν τὴν ῥῖνα, ὁ δὲ Κατσίκης ζαλισθεὶς ἔπεσε κατὰ γῆς.

«Ὁ Στρατιώτης εἰσῆλθεν εἰς θάλαμον, τοῦ ὁποίου οἱ τοῖχοι ἐκαλύπτοντο διὰ μεταξωτῶν ὑφασμάτων· πολλαὶ κήριναι εἰκόνες ἐκρέμαντο ὅμοιαι πρὸς ἐκείνας, τὰς ὁποίας ἀναρτῶσιν εἰς τὰς ἐκκλησίαις ἐν ἑορταῖς. Ἐν μέσῳ τοῦ θαλάμου ἔκαιε μεγάλη λυχνία φέρουσα ἐν τῇ γαστρί της ὡς ζωμὸν τὸ ἔλαιον. Μέγας τάφος τεχνικῶς ἐξειργασμένος εὑρίσκετο ἐκεῖ.

(1) Ἡ Μοῖρα τοῦ Κρανιδίου, ἀντιπροσωπεύουσα τὸν διωκόμενον ἑλληνισμόν, προστατεύει καὶ ὁδηγεῖ τὸν Βλέσην εἰς πάντας τοὺς ἀγῶνάς του.

«Ἔξω τοῦ θαλάμου ἵστατο μέγα ὄρνεον μὲ τὸ ῥάμφος ὁλάνοικτον· οἱ ὄνυχές του ἦσαν σκληρότεροι τοῦ σιδήρου, καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἐκαλύπτετο ἐξ ὀνύχων ἀετοῦ. Ἐπὶ τῇ θέᾳ του ὁ Κατσίκης ἔπεσε κατὰ γῆς· ἀλλ' ὁ Βλέσης ἐξάγει ἀμέσως τὴν ῥομφαίαν του δι' ἧς ἐφόνευε πάντα τὰ τέρατα. Ἅμα τὸ ὄρνεον τὸν εἶδε πλησιάζοντα ἤνοιξε τὰς δύο πτέρυγάς του, αἵτινες ὡμοίαζον πρὸς δύο ἱστοὺς πλοίου, καὶ ἤρξατο νὰ κρώζῃ μετὰ τοσαύτης μανίας, ὥστε ἐσβέσθησαν τὰ φῶτα τῶν λυχνιῶν. Ὁ Στρατιώτης εὑρεθεὶς ἐν τῷ σκότει ἠγνόει τί νὰ πράξῃ καὶ ἤρχισε μάλιστα νὰ διαλογίζηται ὅτι ἐνταῦθα ἦν πεπρωμένον ν' ἀφήσῃ τὰ κῶλα. Τὸ τέρας ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ καὶ περιλαβὸν διὰ τῶν ὀνύχων του τὸν σφίγγει, ὡς λαίμαργος ἁρπάζων ἐκλεκτὸν φαγητόν.

«Τί νὰ πράξῃ ἐν μέσῳ τοσούτου σκότους, καθιστῶντος αὐτὸν ἀνίκανον ὡς ἀσπάλακα! τὸ ὄρνεον ἐξέσχιζεν ἤδη τὰς σάρκας του ὡς ἐὰν ἦσαν κήριναι. Ὁ Βλέσης ὀπισθοχωρεῖ πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ψηλαφῶν θραύει παρατυχοῦσαν φιάλην. Τότε τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; τὸ φῶς ἐπανέρχεται, καὶ τὸ ὄρνεον δὲν κινεῖ οὔτε ῥάμφος οὔτε πτερά. Ὁ Στρατιώτης τὸ ἁρπάζει ἀπὸ τοῦ τραχήλου καὶ ἑλκύων αὐτὸ ἰσχυρῶς τὸ σφίγγει καὶ τὸ πτωχὸν πουλάκι ὡς ἐὰν ἦν πετειναράκι μεταβάλλεται ὑπὸ τοὺς ῥωμαλέους βραχίονάς του εἰς τρυφερὰν καὶ μαλακὴν μάζαν.

«Ἀφοῦ ἐθανάτωσε τὸ ὄρνεον ὁ Βλέσης, ἀνακράζει—Ποῦ εἶνε ὁ ὄφις; Περιστρέψας τὰ βλέμματά του, φανταζεται ὅτι ὁ θάλαμος ἐπληρώθη φλογῶν· ἀμέσως ἀκούει κρότον κεραυνοῦ φοβερὸν ὡς ἂν ἡ γῆ κατέρρεε· τότε εἶδεν ἐξερχόμενον τοῦ τάφου θηρίον μὲ σῶμα ὑπότρομον καὶ κεφαλὴν εἰδεχθῆ καὶ τρομερὰν· ὅταν ἐξῆλθε τῆς φωλεᾶς του, τὸ ἔδαφος τοῦ θαλάμου καὶ οἱ τοῖχοι ἐσείσθησαν· ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Μανώλη καὶ τοῦ συντρόφου του, ὅστις ἐκ τοῦ τρόμου ἔτρεμεν ὡς ἀράχνη. Ὁ Στρατιώτης διὰ τῆς στιβαρᾶς χειρός του καταφέρει τὴν ῥομφαίαν κατὰ τοῦ τέρατος λέγων—Ἀπαίσιον ζῶον, πλησίασον! διατί νὰ προτιμήσῃς ὡς τὸ χοιρίδιον τὴν φάτνην; Ὁ Κατσίκης εἰπὼν—Ὦ δύναμίς μου, δεῖξον τώρα τί ἀξίζεις! ἐξακοντίζει γενναῖον κτύπημα, ἀλλ' ἀμέσως ὁ δυστυχὴς ἐπαναπίπτει κατὰ γῆς.

«Ὁ γενναῖος Βλέσης οὐδόλως ὠχριᾷ, ἀλλὰ μὲ ὀφθαλμοὺς ἀκτινοβολοῦντας ὡς τὸ πῦρ, ὁρμᾷ κατὰ τοῦ καταράτου ὄφεως καὶ ἐναγκαλισθεὶς αὐτὸν τὸν περισφίγγει ὡς ἐὰν ἦν περιστερὰ καὶ τοῦ πετᾷ τὴν ψυχὴν ὄπισθεν μετὰ τῶν ἐντοσθίων, ὡς ὁ οἶνος ῥέει ἐκ τοῦ πίθου του. Ὁ ὄφις πίπτει, ἀλλὰ περιστρέφων τὴν οὐράν του συλλαμβάνει τὸν Στρατιώτην καὶ τὸν προσελκύει.

«Ὁ Βλέσης ἰδὼν ἐν μιᾷ γωνίᾳ ψευδοθυρίδα τὴν ἁρπάζει καὶ κρατηθεὶς ἰσχυρῶς, ἐλευθεροῦται. Ἀμέσως ὁ θάλαμος, τὸ ἀνάκτορον καὶ ἡ αὐλὴ ἀφανίζονται. Ὁ Στρατιώτης στραφεὶς βλέπει πέριξ αὐτοῦ μέγα ἕλος ὑπόγειον μὴ ἔχον ἔξοδον ἢ εἴσοδον. Ἐνῷ κατεπλήσσετο πρὸ τοῦ θεάματος, ἐμφανίζεται ὁ ἑπτακέφαλος ὄφις. Ὁ Κατσίκης μόλις ἀνεγερθείς, ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ φοβεροῦ τέρατος πίπτει διὰ τρίτην φοράν, λέγων —Εἶμαι ἄνανδρος Στρατιώτης! ἀλλ' ὁ Βλέσης ὅστις ἐθεώρει ἀτάραχος λέγει πρὸς τὴν ὄφιν—Καλῶς ὥρισες! θὰ σοῦ βάλλω μὲ αὐτὴν ἐδῶ τὴν χεῖρα ἓν κλύσμα διὰ νὰ ἐκβάλῃς κυνόκοπρον, καταραμένον ζῶον!

«Καὶ περιστρέψας τὴν ῥομφαίαν του καταφέρει διαμπὰξ γενναῖον κτύπημα, τὸ ὁποῖον ἀποχωρίζει ἕνα τῶν τραχήλων μετὰ τῆς συμφυοῦς κεφαλῆς. Τὸ ὕδωρ καὶ τὸ χῶμα πορφυροῦνται ἐκ τοῦ αἵματος. Δεύτερον κτύπημα ἀποχωρίζει ἑτέραν κεφαλήν· καὶ ἐν τούτοις ὁ ἰοβόλος κακοῦργος ἐξακολουθεῖ τὴν ἐπίθεσιν. Ὁ Βλέσης βλέπων ἀναφυομένας κεφαλὰς καὶ τραχήλους ὡς φύλλα δένδρου, ἐξω φρενῶν στρέφεται πρὸς τὸν Κατσίκην καὶ τῷ λέγει μετ' ἀπελπιστικῆς φωνῆς—Σύντροφε, δὲν μὲ βοηθεῖς! Ἀλλ' ὁ Κατσίκης ἀπαναρκωθεὶς ἐκ τοῦ τρόμου δὲν τὸν ἀκούει. Ὁ Στρατιώτης μὴ ἐλπίζων μηδαμόδεν βοήθειαν περιστρέφει διὰ τῆς σιδηρᾶς χειρός του τὴν κοπτεράν ῥομφαίαν, καὶ οἱ τράχηλοι μετὰ τῶν κεφαλῶν ἀποκόπτονται ὡς δέσμη ἀσπαράγων, ῥαδικίων ἢ ἄλλων τοιούτων τρυφερῶν λαχάνων, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ ἀνδρεῖος θερίζει ὅλας τὰς κεφαλάς, ὅπως ἐπιδέξιος μάγειρος ἐκλεπίζει τοὺς βατράχους. Οἱ ὀφθαλμοὶ πασῶν τῶν κεφαλῶν ἐκλείσθησαν ἐν αἰωνίῳ σκότει· παρομοίαν καταστροφὴν οὐδέποτε εἶδεν ὁ κόσμος! Ὁ Βλέσης πίπτει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἕλους συντετριμμένος τὴν ψυχήν, ἀλλ' ὑγιαίνων τὸ σῶμα.

«Ὁ Κατσίκης συνελθὼν καὶ ἰδὼν τὸν ἀρχηγόν του βυθιζόμενον ἐν τῷ βορβόρῳ ἀνακράζει—Κατηραμένη ἡ κοιλία, ἥτις ἐπὶ ἐννέα μῆνας μ' ἐβάστασε! Γενναῖέ μου Βλέση, ποῦ εὑρίσκεσαι; ἔξελθε ἀμέσως τοῦ βορβόρου, διότι εἶμαι ὅλως συντετριμμένος καὶ λελυμένος.

«Ἀλλ' οἱ λόγοι του οὐδὲν ἤξιζον, ἂν δὲν ἐπαρουσιάζετο ἀμέσως ἡ ὡραία Μοῖρα ἡ ὁδηγήσασα τὸν Στρατιώτην ὅπως πολεμήσῃ τὸν ὄφιν, ὅστις ἔκειτο ἐκεῖ ἄνευ κεφαλῶν καὶ μυελοῦ. Πλησιάσασα πρὸς αὐτὸν τρυφερῶς, ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου φιαλίδιον πλῆρες εὐωδιῶν μὴ γεννωμένων ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἀλλ' ἀπεσταλαγμένων ἐν τῇ σελήνῃ ὡς ὁ ὑδράργυρος ἀποστελλόμενος ἐν τῷ χωνίῳ τοῦ ἀλχημιστοῦ· αἱ εὐωδίαι αὗται ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ ἐξάγωσι τὸ βρέφος ἐκ τοῦ λίκνου του, καὶ νὰ τῷ δίδωσι δύναμιν νὰ βαδίσῃ ὡς ἀνήρ, νὰ μεταβάλλωσι τὴν γαλήνην εἰς τρικυμίαν καὶ τὴν τύχην τοῦ ἀτυχοῦς παίκτου εἰς εὐτυχὲς κέρδος.

«Ἅμα ἡ Μοῖρα ἔτριψε διὰ τοῦ ὑγροῦ τούτου τοὺς κροτάφους τοῦ Βλέση, οὗτος ἀνεπήδησεν ὡς εὐλύγιστος ἰχθῦς λέγων—Ἐδῶ μοῦ εἶσαι, ἀγαπητὴ Μοῖρα! Ἀφοῦ διὰ τῶν περιποιήσεων τῆς Μοίρας ἐπανέκτησε τὰς δυνάμεις του ὁ νικητὴς Στρατιώτης, αὕτη τῷ εἶπε—Δὲν πρέπει νὰ χρονοτριβῶμεν ἐπὶ πλέον ἐνταῦθα. Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰσλανδίαν, ὅπου κατοικεῖ ἡ ὡραία καὶ χαριτόβρυτος ἐκείνη βασίλισσα ἡ ὀνομαζομένη Παρθένος· ὡραία ὡς νεαρὸν ῥόδον ἐπὶ τοῦ κάλυκός του· αὕτη καὶ μόνη δύναται νὰ χαροποιήσῃ πᾶσαν τεθλιμμένην ψυχήν. Εὐτυχὴς ὁ πλησιάζων πρὸς τὴν κόρην ταύτην, ἀλλοτρίαν πάσης ἀνθρωπίνης κακίας, ἀγάλλεται ὡς ὁ ἐλευθέρως ἐν τῷ Νείλῳ κολυμβῶν κροκόδειλος.

«Ὅστις κατὰ τύχην ἴδῃ τὸ πρόσωπόν της, πρὸ τῆς λάμψεως τοῦ ὁποίου ὠχριᾷ ὁ ἥλιος, ἀναγνωρίζει ὅτι οὐδὲν οὐδέποτε πλάσμα ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἥλιον ὅσον αὐτὴ ἡ Παρθένος. Ἐὰν μάλιστα δυνηθῇ καὶ θεωρήσῃ καλῶς τὴν μορφήν της, θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ὁ ἥλιος δὲν εἶνε ἥλιος ἀλλ' ὅτι λάμπει τόσον ὅσον παρ' αὐτῆς δανεισθῇ φῶς. Ὅταν προβάλλῃ τὸν πόδα ἵνα βαδίσῃ, οἱ λίθοι κυλίονται ἐρωτευόμενοι τὴν σκιάν της· καὶ ὅταν ἡ σκιὰ ὄπισθέν της ἀκολουθῇ ὁ ἥλιος ἀμέσως ἀνατέλλων ἐκ τῶν ποδῶν της διαλύει τὴν σκιὰν ταύτην. Εἶνε ἀληθὲς θεῖον θαῦμα, πῶς ὅταν ὁ ποῦς κατοπτρίζεται ἐπὶ τοῦ ἡλίου τῆς σκιᾶς, ὁ ποῦς ἐρωτεύεται τὴν σκιὰν καὶ ἡ σκιὰ τὸν πόδα.

«Ἀλλ' ὅταν ἐκ τοῦ στόματός της ἐκβαίνῃ ὁ λόγος, παρευθὺς ὁ Ἔρως ἑτοιμάζει τὸ βέλος καὶ τὸ τόξον του καὶ παρατηρῶν πρὸς τὸ ἀντικείμενον πρὸς ὃ διευθύνεται ἡ ἀκτὶς τοῦ βλέμματός της, τοξεύει, πληγόνει, αἰχμαλωτίζει. Ἀναντιρρήτως εἶνε Θεὰ καὶ οὐχὶ γυνὴ καταβᾶσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἵν' ἀγαπήσῃ οἱονδήποτε θνητόν. Ἡ Ἑλληνικὴ καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ ὡραιότης εἶνε μηδὲν ἐνώπιόν της, διότι ὅπου ἡ Παρθένος εὑρεθῇ ἐκεῖ εἶνε καὶ ὁ παράδεισος μεθ' ὅλων τῶν τέρψεών του.

«Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὅταν καθημένη ἐν τῷ λειμῶνί της λαμβάνῃ ἀνὰ χεῖρας τὴν λύραν καὶ τὸ τόξον, καὶ κρούουσα ψάλλῃ, ὁ ἀκροώμενος αὐτῆς νομίζει ὅτι εὑρίσκεται ἐν τῷ μακαρίῳ οὐρανῷ ἀκούων τὴν Πολύμνιαν, τὴν Οὐρανίαν, τὴν Ἐρατὼ καὶ τὴν Κλειὼ ᾀδούσας ἐν χορῷ παρθένων τὸ ἑλληνικὸν ἐκεῖνο ᾆσμα—*ἀγάπη μου γλυκειά, ἀγάπη μου*. Αὐτὸ τὸ ᾆσματάκι εἶνε ὁ ἰσχυρὸς δυνάστης ὁ φυτεύων τὸν ἔρωτα ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων.

«Ὑπάγωμεν λοιπόν· ἀνέκραξεν ὁ Βλέσης... Μόλις δ' ἐτελείωσε τὸν λόγον του καὶ εἶδε χρυσοῦν ἅρμα κατερχόμενον διὰ τοῦ ἀέρος καὶ συρόμενον ὑπὸ δύω αἰγῶν καὶ τεσσάρων βοῶν· τὸ ἅρμα τοῦτο κατεσκεύασεν ἡ ἀριστοτέχνις χεὶρ μάγου.—Ἀναβῶμεν, εἶπεν ἡ Μοῖρα, ἀγαπητοὶ ἱπποται, σεῖς οἱ δύω ὄπισθεν ἐγὼ δ' ἔμπροσθεν.

«Καὶ οὕτως ἡνωμένοι καὶ οἱ τρεῖς ἐν τῷ ἅρματι ὡς λαμπρὰ ἀνθοδέσμη ἐπέτασαν διὰ τοῦ ἀέρος.»

Μ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ἦτο βεβαιωμένον ἐν τῷ διαμερίσματι ὅτι ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ γενόμενος βουλευτὴς τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ἀπὸ τοῦ 1876 ὤφειλε κατὰ μέγα μέρος τὴν ἀνύψωσίν του εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαί. Ἡ Ἐρρικέττα ἐθεάθη περιφερομένη διὰ τῆς ἁμάξης της καὶ διανέμουσα τὰ φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Σαρβὲ δελτία εἰς πάντα τὰ πέριξ τοῦ Μελὲν μικρὰ χωρία. Δὲν εἶχε διστάσει τότε νὰ ὁμιλήσῃ καὶ αὖθις περὶ τῆς περιφήμου αἰγίδος!.. Ἄλλως τε ὁ Σαρβὲ διετήρει, ὡς ἔλεγον, ἀπόλυτον πρὸς αὐτὴν εὐγνωμοσύνην. Παρευρίσκετο ἀνελλιπῶς τὸν χειμῶνα εἰς τὴν ἐν τῇ ὁδῷ Σωσσὲ-δ'Ἀντὲν αἴθουσαν, τακτικῶς δὲ ἐφαίνετο μειδιῶν εἰς τὰς ἐν τῇ ἐπαύλει ὁμηγύρεις τῆς κυρίας Ἐρβλαί. Ἡμέραν τινὰ μάλιστα μικρὰ σατυρικὴ ἐφημερὶς δημοσιεύσασα τὰς ψήφους τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ἀνέφερε μεταξὺ τῶν ψηφισάντων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ *κυρίου Ἐρβλαὶ* ἀντὶ τοῦ Σαρβέ.

Ὁ Μεδερῖκος τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξέφρασε τὴν πρόθεσιν νὰ ραπίσῃ τὸν δημοσιογράφον. Ἀλλ' ἡ Ἐρρικέττα ὡς ἀληθὴς πολιτικὴ γυνὴ τὸν ἀνεχαίτισε λέγουσα:

—Πρὸς τί τάχα; Ἡ κακοβουλία τιμωρουμένη γίνεται πρόξενος ἄλλων κακῶν. Ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἀνεγνώσθη μόνον ἐν Μελὲν καὶ ἴσως ἐν Φονταινεβλώ· ἂν μονομαχήσετε δι' αὐτὸ τὸ ἄρθρον, θὰ τὴν ἀναγνώσουν καὶ εἰς τοὺς Παρισίους καὶ αὐτὸ μόνον θὰ κερδήσετε.

— Πλὴν τὸ ὄνομά σας, ἀγαπητή μου φίλη...

— Τὸ ὄνομά μου; Ὅταν θελήσω ὁ δημοσιογράφος αὐτὸς νὰ μοῦ ἀπονείμῃ κολακευτικόν τι ἐπίθετον, θὰ τὸν προσκαλέσω εἰς τὴν ἔπαυλιν. Δὲν σημαίνει τίποτε αὐτός. Ὁ Ζαβουγιὲ τὰ κάμνει ὅλα· εἶνε ζηλότυπος ὁ Ζαβουγιέ. Γνωρίζει καλὰ ὅτι μίαν ἡμέραν, καὶ ἴσως γρήγορα

ὅταν θὰ στερεωθῇ ἡ θέσις σας διὰ τῆς ἀγορεύσεώς σας, ναί, τῆς ἀγορεύσεώς σας ἐκείνης τῆς διασήμου... εἰξεύρετε ποίαν σᾶς λέγω, θὰ σᾶς κάμω νὰ γίνεται ὑπουργός!..

Ὁ Σαρβὲ δὲν ἀπῄτει τόσον, ἤθελεν ὅμως νὰ γείνῃ γερουσιαστής. Ὁ τίτλος οὗτος ἐνόμισεν ὅτι ἔχει κάλλιον ἢ ὁ τοῦ βουλευτοῦ. Ἄλλως τε οἱ πλεῖστοι τῶν φίλων του καταληφθέντες ὑπὸ τῆς μανίας τοῦ προβιβασμοῦ διετέλουν ἤδη εἰς τὴν ἄνω βουλήν. Ὁ Μεδερῖκος ᾐσθάνετο ὅτι τὸν ἀπεδίωκεν ἡ πληθὼρα τῶν ἐν τῇ βουλῇ νεηλύδων. Ἦτο νῦν πεντηκοντούτης καὶ ἐφώνουν αὐτῷ: «Τόπον εἰς τοὺς νέους!...». Ἡ ἐν τῇ Γερουσίᾳ ἕδρᾳ ἐφαίνετο αὐτῷ ὡσεὶ ἐφωδιασμένη διὰ προσκεφαλαίου ἀοράτου, ἐφ' οὗ ἠδύνατο ἐν πάσῃ ἀνέσει νὰ κοιμᾶται. Ἐδίψα τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Σαρβὲ καὶ ἴσως ἡ τεραστία δραστηριότης τῆς κυρίας Ἐρβλαί, τοῦ ἐκλογικοῦ ἐκείνου μύρμηκος, δὲν ἦτο ἄσχετος πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνην τῆς γαλήνης ἥτις βραδέως εἰσέδυε καὶ ἐκυρίευε πᾶσαν τὴν ψυχὴν τοῦ Μεδερίκου.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ τῷ ὄντι κατέστη ἐπὶ τέλους ἀνυπόμονος ἀναμένουσα ἐπὶ ἔτη ἐναγωνίως τὴν πρώτην ἀγόρευσιν τοῦ Μεδερίκου, τὴν διάσημον ἀγόρευσιν, τὴν ἀποφασιστικήν, τὴν θαυμαστὴν ἀγόρευσιν, δι' ἧς θὰ κατεκτᾶτο τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον καὶ ἥτις ποτὲ δὲν ἐπήρχετο. Ὅτε θὰ τὴν ἀπήγγειλεν ὁ Σαρβέ, ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπόθει νὰ εὑρίσκηται ἐνώπιόν του εἰς θέσιν καταφανῆ διὰ νὰ τὸν ἐμπνέῃ, εἰς τὴν πρώτην σειρὰν θεωρείου τινός. Πρὸ πολλοῦ ἔπλαττε σχέδια φυλαρεσκείας διὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὁσάκις παρήγγειλε νέον τι φόρεμα, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν «θὰ τὸ φορέσω τὴν ἡμέραν τῆς ἀγορεύσεως» καὶ κατέτριβε χρόνον τόσον πολὺν περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὑφάσματος ὅσον θὰ κατέτριβε καὶ διὰ τὴν ἀναδίφησιν τῆς Κυανῆς Βίβλου.

Ἰδίως ἀνησύχει περὶ τοῦ πίλου, διότι ἐντὸς τοῦ θεωρείου πρὸ πάντων ὁ πῖλος εἶναι ὁρατός. Τὸ χρῶμα τοῦ πίλου ἔκαμνε τὴν Ἐρρικέτταν ν' ἀδημονῇ. Ὁ ἐν λόγῳ πῖλος, ἀφότου ἤρχισε νὰ μεριμνῇ περὶ αὐτοῦ ἡ κυρία Ἐρβλαί, μετέβαλε τόσας ἀποχρώσεις, ὅσας κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα θὰ μετέβαλε πολιτικὸς ἀνήρ. Κατ' ἀρχὰς ὁ πῖλος ἦτο ροδόχρους. Βέβαια, κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Σαρβὲ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἦτο ἀρκετὰ νέα ἀκόμη, ὥστε νὰ φορέσῃ εἰς τὴν κεφαλήν της πῖλον ροδόχρουν.

Ἀνέμενε τὴν ἀγόρευσιν καὶ ἔλεγεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν πρὸς τὸν Σαρβέ:

— Λοιπόν, φίλτατε, πότε θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε νὰ ἐγκαινίσω τὸν νέον πῖλόν μου;

Ὁ ἀγαθὸς βουλευτὴς ἐμειδία, ἐλάμβανε τὴν μικρὰν χεῖρα τῆς εὐειδοῦς γυναικός, ἀπέθετεν ἐπ' αὐτῆς εὐσέβαστον φίλημα καὶ δὲν ἀπήγγελλε ἐν τοσούτῳ τὴν ἀγόρευσιν, ἣν ὁ ζηλωτής του Πίττ Δυκᾶς ἤθελεν ἀποκαλέσει ἀγόρευσιν ἐναρκτήριον τοῦ σταδίου του. Ὁ περὶ τὸ βῆμα κενὸς χῶρος εἶνε ἐπίσης ἐπικίνδυνος ὅσον καὶ τὸ χαῖνον στόμιον τῆς Ταρπηΐας πέτρας. Καὶ αὕτη ἐπίσης ἡ ὡραία εἰκὼν ἦτο ἰδική του σκέψις.

— Τί νὰ γείνῃ! ἔλεγεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ βλέπουσα παρερχόμενον τὸν καιρόν, τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι θὰ ἦτο ἀνάρμοστος πλέον διὰ τὴν ἡλικίαν μου ὁ ροδόχρους πῖλος. (Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἦτο ἀγχίνους ἀκόμη καὶ πρὸ τοῦ κατόπτρου της). Ἀλλά, σᾶς παρακαλῶ, κάμετέ με τοὐλάχιστον νὰ φορέσω ἕνα κυανοῦ ἀνοικτοῦ χρώματος.

Ἤλπισεν ἐπὶ τοῦ κυανοῦ κατὰ τὸ διάστημα δύο ἢ τριῶν ἐτῶν· ἀλλ' ὁ Σαρβὲ ἐτήρει ἀπελπιστικὴν σιγήν. Βεβαίως κάποτε ἀπετόλμα νὰ ἐκφέρῃ ἐπιφωνήσεις τινὰς ἀήχους ἢ διακοπάς, μερικὰς φράσεις, οἷον: *«Ἔλα δά! Εἶσαι ἀδύνατον! Ναί, ναί! εὖγε! ἢ Ὄχι, ὄχι! Τὸ συμπέρασμα! Ἐπὶ τοῦ ζητήματος!* φράσεις, αἵτινες ἀπετέλουν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης *Τὰ ἅπαντά του* ἀλλὰ λόγους, ἀληθεῖς ἀγορεύσεις, ἐξ ἐκείνων δι' ὧν κατακτῶνται τὰ χαρτοφυλάκια δὲν εἶχε τολμήσει ποτὲ ν' ἀπαγγείλῃ. Ἐπέμενε νὰ διατελῇ ῥήτωρ ἀνέκδοτος.

— Ἄ, φίλε μου, ἀγαπητέ μου φίλε, ἔλα, ἀποφασίσατε! ὁμολογήσατε ὅτι δὲν θὰ ἦτο νόστιμον πρᾶγμα ἂν δὲν ἠδυνάμην νὰ φορέσω οὔτε κἂν ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος πῖλον! ἔλεγεν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

— Ναί!.. ἀλλὰ τί τὸ θέλετε. Ἡ εὐκαιρία ποῦ εἶνε; Ζητῶ τὴν εὐκαιρίαν!.. Πᾶς ἀνὴρ ἀναποφεύκτως εὑρίσκει πάντοτε τὴν κρίσιμον ἡμέραν εἰς τὴν ζωήν του.

— Ὁ ἀνήρ! ὁ ἀνήρ!... Ἔστω ὁ ἀνήρ· ἀλλ' ἡ γυνή;.. Τὰ ἔτη παρέρχονται.

— Labuntur anni! ἔλεγεν ὁ Σαρβὲ παρατηρῶν πρὸς τούτοις ὅτι ἔπρεπε νὰ μεταφρασθῇ ἡ λατινικὴ αὕτη φράσις διὰ τοῦ «καταρρέουν τὰ ἔτη» ἀντὶ τοῦ «διαρρέουν», ἐπειδὴ ἡ κατάρρευσις αὕτη τοῦ ἐφαίνετο γραφικωτέρα. Ἔλαβε μάλιστα ὑπὸ σημείωσιν τοιαύτην μετάφρασιν διὰ νὰ τὴν παρενθέσῃ εἰς τὴν περίφημον ἀγόρευσίν του. Διότι ἐπὶ τέλους...

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπίστευσε μίαν τῶν ἡμερῶν ὅτι ἐπρόκειτο τέλος πάντων νὰ φορέσῃ τὸν κυανοῦν πῖλον. Ὁ Σαρβὲ εἶχεν ἀποφασίσει ὁριστικῶς ν' ἀγορεύσῃ. Ἔγραψε τὸ «αὐτοσχεδίασμά» του καὶ τὸ ἀπήγγειλε μάλιστα πρὸ τοῦ κατόπτρου. Ἔπεμψε τὴν προτεραίαν διὰ τοῦ ὑπηρέτου του εἰς τὸ Βουλευτήριον ἕνα ὑπενδύτην ἐκ φλανέλλας διὰ νὰ τὸν φορέσῃ ἅμα ἤθελε κατέλθῃ τοῦ βήματος. Ἐσκόπει ν' ἀγορεύσῃ ἐπὶ πολλὴν ὥραν καὶ εἶδε πῶς ἴδρωνον οἱ ῥήτορες!... Ἡ Ἐρρικέττα ηὐλόγει τὸν ἥκιστα ποιητικὸν ἐκεῖνον ὑπενδύτην, ἐφαίνετο δὲ αὐτῇ ὅτι ἦτο διὰ τὸν ἐγκαινίζοντα τὸ στάδιόν του ῥήτορα λάβαρον νίκης.— Λάβαρον ἐκ φλανέλλας!

Τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἐδοκίμασε τὸν ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος πῖλον, ὅστις ἦτο κομψότατος. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὑπερεχάρη διότι ἡρμόζε λαμπρὰ εἰς τὴν κεφαλήν της.

Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον ὁ Σαρβὲ καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Βουλευτήριον ἐδήλωσεν ὅτι παρεχώρει τὸν λόγον εἰς τὸν συνάδελφόν του Λαζολλαί.

— Τοιουτοτρόπως πάντοτε θὰ κερδήσω, εἶπεν. Ὁ Λαζολλαὶ ἔχει τὰς αὐτὰς μὲ ἐμὲ ἰδέας. Θ' ἀναπτύξῃ αὐτὸς τὴν πρότασίν μου, ἥτις θ' ἀπομένῃ πάντοτε ὡς πρότασις τοῦ Σαρβέ.

Ἡ ἀτυχὴς Ἐρρικέττα κατέπιπτε διὰ μιᾶς ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν ὀνείρων της. Δὲν ἐτόλμα δὲ νὰ ἐπιμείνῃ ἐκ φόβου μήπως παρακινήσῃ τὸν Σαρβὲ εἰς πτῶσιν. Προδήλως αὐτὸς ἐδειλία. Διὰ τοῦτο ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἀφοῦ ἐστέναξε πολλάκις, παρῃτήθη τοῦ ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος πίλου λέγουσα:

— Τί νὰ γείνῃ!... θὰ εἶνε κυανοῦ χρώματος βαθέος!... Καὶ τίς εἶδεν;... θ' ἀναγκασθῶ ἴσως νὰ προχωρήσω καὶ μέχρι τοῦ πορφυροῦ βαθέος.

Καὶ ἐμελέτα τὰς ἀναμίξεις τῶν χρωμάτων, ἅτινα ἠδύναντο κάλλιον ν' ἁρμόζωσιν εἰς τὸ ἤδη ὀπωσοῦν ὥριμον, ἀλλὰ πάντοτε εὐειδὲς πρόσωπόν της. Εὕρισκε συνδυασμοὺς μεταξὺ τοῦ πρασίνου καὶ τοῦ κυανοῦ, μεταξὺ τοῦ χαλκόχρου καὶ τοῦ ἐρυθροῦ, συνεπέραινε δὲ ὅτι θὰ ἦτο ἀκόμη θελκτικὴ καὶ μὲ αὐτὰ τὰ σοβαρώτερα χρώματα, ἂν ὁ Σαρβὲ ἀπεφάσιζε ν' ἀγορεύσῃ.

Ἀλλ' ὁ Σαρβὲ δὲν ἠγόρευεν!

Ἡ Ἐρρικέττα ἤρχισε νὰ συλλογίζηται μήπως ἦτο καταδεδικασμένη νὰ φορέσῃ πῖλον μέλανα ὅταν ἔμελλε ν' ἀγορεύσῃ.

— Ἀγαπητὴ φίλη, εἶπεν αὐτῇ ἡμέραν τινά, αὐτὴν τὴν φορὰν ἀπεφάσισα... Ἐσχημάτισα τὴν ἀπόφασίν μου.

— Τέλος πάντων!

— Ναί!... Δὲν θὰ ὁμιλήσω ποτὲ εἰς τὴν Βουλήν!

— Πῶς εἴπετε;...

— Δὲν θὰ ὁμιλήσω παρὰ εἰς τὴν Γερουσίαν.

Καὶ ἀνέπτυξε τὰ ἐπιχειρήματά του. Ἡ ἡλικία του, ἡ θέσις του, τὸ ἰδίωμά του ἀπῄτουν ἀκροατήριον ἠρεμώτερον, ὁμήγυριν ὄχι τόσον ταραχώδη, ἀτμόσφαιραν ἧττον φλογεράν. Αἱ ἰδέαι του, τὸ εἶδος τῆς εὐγλωττίας του, ὁ ἦχος αὐτὸς τῆς φωνῆς του ἦσαν ἐπιτήδεια διὰ τὸν περίβολον τῆς Ἄνω Βουλῆς. Θὰ ἠγόρευεν... ἀναποφεύκτως!... Θὰ ἤκουεν ὁ Τόπος τοὺς λόγους ἑνὸς ἐντίμου ἀνδρός, τοὺς λόγους τῆς τραχείας εἰλικρινείας, οὓς ἀπὸ καιροῦ ἀναμένει. Ἀλλὰ θὰ ἠγόρευε μόνον ἀφοῦ ἤθελε γείνει γερουσιαστής. Διετήρει ἀκμαῖον τὸν ἑαυτόν του διὰ τὸ μέγαρον τοῦ Λουξεμβούργου

Τότε ἡ Ἐρρικέττα μετά τινος θλίψεως ἀναλογιζομένη ὅλα τὰ φάσματα τῶν ἀποπτάντων πίλων της, πίλων ροδοχρόων, ἀνοικτοῦ κυανοῦ χρώματος, βαθέος κυανοῦ, χαλκοχρόων κτλ. ἀπήντα:

— Τί τὰ θέλετε;... Θὰ εἶνε μαῦρος ὁ πῖλός μου... Θὰ φορέσω πῖλον μαῦρον.

Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ τίτλος τοῦ γερουσιαστοῦ ἐγοήτευεν αὐτὸν ὡς πρόοδος ἐν τῷ πολιτικῷ του σταδίῳ. Ἐπόθει τὸν προβιβασμὸν αὐτόν, ὅστις θ' ἀπέδιδε καὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ἑαυτοῦ του προσέτι νέαν σπουδαιότητα εἰς τὸ ἄτομόν του. Μάτην ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπολέμει τὸν πόθον τοῦτον ὃν ἐθεώρει ὡς ἓν βῆμα πρὸς τὴν ἀποχώρησιν, ὡς τάσιν παραιτήσεως.

«Πρέπει τις πάντοτε νὰ μένῃ εἰς τὴν ἐμπροσθοφυλακήν, φίλε μου,» ἔλεγεν αὐτῷ.

Ἀλλ' ὁ Σαρβὲ κατελίμπανεν εὐχαρίστως εἰς τοὺς ἄλλους τὴν τιμητικὴν ταύτην θεσιν. Κατέλειπεν εἰς τὸν διάδοχόν του τὴν φροντίδα τοῦ νὰ ἐξερευνᾷ ὡς πρόσκοπος τὴν ὁδὸν τοῦ κόμματος. Αὐτὸς ἤθελε μακρόθεν, ἀπὸ τῆς ἕδρας τοῦ συγκλητικοῦ νὰ θεᾶται τὸν ἀγῶνα τῶν κομμάτων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γηραιὸς Μαρτὺ ὑποχρεωτικὸς ὡς πάντοτε εἶχεν ἀφήσει κενὴν τὴν ἕδραν του καὶ ὁ Σαρβὲ κατελάμβανεν αὐτὴν ἐν Λουξεμβούργῳ, τὸ σοβαρὸν ζήτημα νῦν δι' ὅλην τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν ἦτο νὰ μάθωσι τίς θὰ κατελάμβανεν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ τὴν θέσιν τοῦ Μεδερίκου Σαρβέ.

Τὸ ἐρώτημα τοῦτο προέβαλλον ἀπὸ ἑβδομάδων ἤδη οἱ ἐπισημότεροι τῶν τοῦ κόμματος ἐν τοῖς καπηλείοις καὶ ταῖς ὁμηγύρεσιν αὐτῶν, ὅτε ἡ προκήρυξις τῆς ἐκλογῆς ἐξῆψε διὰ μιᾶς τὰ πράγματα. Εἶχον ἤδη φανῆ καὶ πρὸ τῆς ἐξαλείψεως *Κοαλίνου τοῦ Β'* περιφερόμενοι εἰς τὰ πέριξ τοῦ Σαλλὺ καὶ τοῦ Δαρβιζὼν ἐκλογικοὶ πράκτορες ἐκ Παρισίων ἐλθόντες ὅπως βολιδοσκοπήσωσι τὴν κατάστασιν, οἱ δὲ ὀπαδοὶ τοῦ Σαρβὲ ἐκίνουν τὴς κεφαλὴν ἤδη ἐπαναλαμβάνοντες μετά τινος λύπης ὅτι ὁ τόπος ἐστερεῖτο ἀνδρῶν καταλλήλων.

Δὲν ἦτο δυνατὸν βεβαίως νὰ ἐκλεγῇ αὖθις ὁ Ζαβουγιέ, διότι αὐτὸς θυμωθεὶς ἐπειδὴ κατεψηφίσθη παρὰ τῶν δημοκρατικῶν ἐκλογέων συνεφιλιοῦτο μετὰ τῶν κληρικοφρόνων, εἰς δὲ τὰ καφενεῖα τοῦ Μελὲν τὸν ἀπεκάλουν ἰησουΐτην. Ὁ συμβολαιογράφος Καπποὰ ἐδήλωσε μάλιστα ὅτι ἂν ἐπαρουσιάζετο καὶ πάλιν ἡ ὑποψη-

φιότης τοῦ Ζαβουγιὲ θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐξεθάπτετο ὁ Λογιόλας.

— Καὶ πάλιν, προσέθετεν ὁ Καπποά, προτιμῶ τὸν Λογιόλαν διότι αὐτὸς εἶνε εἰλικρινέστερος· μάλιστα!

Μεθ' ὅ ὁ Γκενώ, ὁ κτηνίατρος, ὑπερθεματίζων ἐπὶ τῶν λόγων τοῦ Καπποὰ ἀπεκάλει τὸν Ζαβουγιὲ Ροδῖνον, ἀνέφερε μερικὰ πρόσωπα τῶν *Ἀποκρύφων τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως* ἄτινα ὡμοιάζον κατὰ πάντα πρὸς αὐτὸν καὶ πλέον δὲν ἐγίνετο λόγος περὶ Ζαβουγιέ.

Ἐν τούτοις ἡ ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς εἶχεν ὁρισθῆ καὶ τὸ ζήτημα περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Σαρβὲ ἔμενεν ἄλυτον. Ὤ! αὐτὴ ἡ διαδοχὴ τοῦ Σαρβέ!... Ἦτο τὸ μέγα, τὸ μόνον θέμα τῆς συνομιλίας εἰς ὅλον τὸ διαμέρισμα. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ραδιοῦργοί τινες, οἷον ὁ Δελωριὲ πρώην συμβολαιογράφος ἢ ὁ Βαλλεδιὲ βοναπαρτιστὴς μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς 3 Σεπτεμβρίου καὶ ριζοσπάστης κατὰ τὴν πρωΐαν τῆς 5, ἔτρεφον τὴν φιλόδοξον ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ καταλάβωσι τὴν ἕδραν τοῦ Μεδερίκου καὶ περιεφέρεντο πέριξ τοῦ βουλευτοῦ ὡς κληρονόμοι περὶ τὴν καθέδραν τοῦ θείου των ἢ κόρακες περὶ τὸ κρανίον τραυματίου. Ἀλλ' ὁ Βαλλεδιὲ καὶ ὁ Δελωριὲ ὡς πολὺ γνωστοί, ἦτο ἥκιστα πιθανὸν νὰ γείνωσι παραδεκτοὶ παρά τινος ἐκλογικῆς ἐπιτροπῆς, οἱ δὲ πολιτικοὶ τοῦ διαμερίσματος ἀνεζήτουν μετά τινος φιλοπάτριδος ἀνησυχίας τὸν ὑποψήφιον, ὅστις ἠδύνατο ἐπαξίως νὰ τοὺς ἀντιπροσωπεύσῃ.

Ὁ Σαρβὲ ἐρωτηθεὶς περὶ τοῦ πρακτέου, ἐφάνη μεγαλόφρων. Δὲν ἀπέκειτο εἰς αὐτὸν νὰ ἐκλέξῃ ἕνα ἄνδρα μεταξὺ τόσων πολιτῶν ἀφωσιωμένων.

— Ἂς λείψῃ ὁ νεποτισμός, κύριοι. Τὸ καθῆκον μου αὐστηρῶς μοὶ ἐπιβάλλει αὐστηρὰν οὐδετερότητα.

— Ἀλλὰ τέλος πάντων, φίλτατε κύριε γερουσιαστά...

— Ὁ γερουσιαστής, εἶπε διακόπτων εὐγενῶς ὁ Μεδερῖκος, δύναται ν' ἀπαντήσῃ προκειμένου περὶ ἐκλογῆς ὅ,τι Κάρολος ὁ Γ'—εἷς βασιλεύς, κύριοι, βασιλεὺς τὸν ὁποῖον οἱ πατέρες ὑμῶν ἐγνώρισαν... ναί! ἐγνώρισαν καὶ ἐδίωξαν—ἀπήντα, ὅτε ὡμίλουν πρὸς αὐτὸν περὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι τίνος παροδικοῦ δραματικοῦ ἔργου: «Εἶμαι κ' ἐγὼ ἁπλῶς εἷς ἐκ τῶν θεατῶν τῆς πλατείας!» Κύριοι, δὲν εἶμαι βασιλεύς, χάρις τῷ Θεῷ, ἀλλ' εἶμαι γερουσιαστής σας καὶ ἐπαίρομαι διὰ τοῦτο. Λοιπόν, ὅπως ὁ ἡγεμὼν διὰ τὸν ὁποῖον σᾶς ζητῶ συγγνώμην διότι τὸν ὠνόμασα, εἶμαι κ' ἐγὼ ἁπλοῦς ἐκλογεὺς καὶ μίαν μόνην ψῆφον ἔχω νὰ ρίψω εἰς τὴν κάλπην!... Ἐκλέξατε τὸν ἀξιώτερον καὶ θὰ ψηφίσω ὑπὲρ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὑμεῖς θὰ ἐκλέξητε.

Ἡ ἀπάντησις ἐκρίθη θαυμαστὴ παρὰ τῶν ἐκλογέων, ἀλλ' οἱ ἀπεσταλμένοι οἱ μεταβάντες πρὸς τὸν Σαρβὲ ὅπως τὸν συμβουλευθῶσιν, ἀπέμενον ἐν τῇ αὐτῇ ὡς καὶ πρότερον ἀμηχανίᾳ καὶ διετηρεῖτο πάντοτε τὸ ἐρωτηματικὸν σημεῖον μετὰ τὴν φράσιν:

— Τίς θὰ εἶνε ὁ διάδοχος τοῦ Σαρβέ;.. Τίς;

Ἡ διαδοχὴ τοῦ Σαρβέ! Ἡ διαδοχὴ τοῦ Σαρβέ! Αἱ τέσσαρες αὗται ἀναπόφευκτοι λέξεις, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ ἐνδιαφέρον τοπικὸν πρόβλημα ἐπλήρουν τὰ διαλείμματα τῶν συνεδριάσεων τοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου, ὁ δὲ νομάρχης ὅστις ἦτο πνευματώδης, εἶπε βεβαίως τὸν τελευταῖον περὶ τοῦ ζητήματος λόγον, ὅτε μειδιῶν ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς τινων ἐκ τῶν συμβούλων:

— Θέλετε νὰ σᾶς εἴπω ποῖος θ' ἀνακαλύψῃ τὸν διάδοχον τοῦ Σαρβέ;

— Τὸν γνωρίζετε, κύριε νομάρχα;

— Τὸν μαντεύω. Εἶνε...

Καὶ ὁ νομάρχης ἐσιώπησε πρὸς στιγμὴν ἐπίτηδες ἵνα παραγάγωσιν οἱ λόγοι του μείζονα αἴσθησιν, μειδιῶν δ' ἐξηκολούθησεν:

—Ἡ κυρία Ἐρβλαί! Αὐτὴ ἐδημιούργησε καὶ κατέστρεψε τὸν Ζαβουγιέ· αὐτὴ ἐδημιούργησε τὸν Σαρβέ· αὐτὴ θὰ δημιουργήσῃ τὸν διάδοχόν του.... Ζητήσετε τὸν βουλευτὴν παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκλεκτορίσσης· Αὐτὴ θὰ τὸν εὕρῃ!

Καὶ οἱ πολιτικοὶ ἠπόρησαν τῷ ὄντι διατιέως τότε δὲν εἶχον σκεφθῆ περὶ τῆς τοιαύτης λύσεως. Φιλοσκώμμονές τινες παρετήρησαν ἀληθῶς ὅτι ὁ Σαρβὲ ἢ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἦτο περίπου «τὸ αὐτὸ πρᾶγμα», ὅτι μεταξὺ τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ τοῦ Σαρβὲ ὁ πραγματικὸς γερουσιαστὴς δὲν ἦτο ἐκεῖνος ὅστις ἔφερε τὸν τίτλον· ὅτι ἑπομένως ἀφοῦ ὁ Σαρβὲ ἐφάνη περιεσκεμμένος καὶ ἀμερόληπτος, μεγάλη ὑπῆρχε πιθανότης ὅτι καὶ ἡ ὡραία χήρα ἤθελε μιμηθῆ τὴν περίσκεψιν καὶ τὴν οὐδετερότητά του.

Πλὴν ὁ κύριος νομάρχης ἀπήντησε καὶ αὐθις ταπεινῇ τῇ φωνῇ διὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ ἀποφθέγματος:

— Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ οὐδέποτε θὰ εἶνε οὐδετέρα!

Προσέθηκε δέ:

—Τότε μόνον θὰ εἶνε οὐδετέρα, ὅτε θὰ εἶνε νεκρά, χάριτι θείᾳ δὲ ἡ ὡραία διοικουμένη μου δὲν εὑρίσκεται εἰς τοιαύτην δυσάρεστον θέσιν. Ἀφοῦ πρόκειται ν' ἀποφασισθῇ τίς θὰ εἶνε ὁ διάδοχος τοῦ Σαρβέ, συμβουλεύθητε τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, κύριοι! Πρὸς τιμὴν δὲ τῆς ἐκλογικῆς ὑμῶν περιφερείας ἐκλέξατε διάδοχον ἀνταξιον τοῦ τέως ὑμετέρου ἀντιπροσώπου. Συνιστῶ εἰς τὴν μελέτην τῆς φιλοπατρίας σας τὸ κυριωδέστατον ζήτημα περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Σαρβέ!

Καὶ ἐνῷ ἐβουλεύοντο διὰ τὰ σπουδαιότατα τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀγαθὴν διοίκησιν τοῦ

διαμερίσματος ζητημάτων, οἱ σύμβουλοι, ὧν τὸ πνεῦμα περιίπτατο ἐν τῷ κενῷ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ὑποψηφίου, ἐλησμόνουν τὰς ὁδούς, τὰς διώρυγας, τὰ σχολεῖα καὶ αὐτὰς τὰς περὶ τῆς γενικωτέρας πολιτικῆς εὐχάς, ἃς ἐξέφερον τοσούτῳ μᾶλλον εὐχαρίστως, ὅσον ἦτο ἀπηγορευμένον αὐτοῖς τοῦτο, ἐλησμόνουν τὰ πάντα καὶ ἄλλο τι δὲν ἐσυλλογίζοντο εἰμὴ τὸ ἐπίφοβον, τὸ κυριωδέστατον, ὡς ἔλεγεν ὁ νομάρχης, τὸ ζωτικώτατον ζήτημα τῆς διαδοχῆς τοῦ βουλευτοῦ Σαρβέ, γενομένου γερουσιαστοῦ.

Γ'.

Καὶ πράγματι ἦτο ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἥτις ἐν τῇ λειψανδρίᾳ τῶν πιθανῶν ὑποψηφίων ἐσυλλογίσθη τὸν Βερδιέ. Μετὰ τοῦ γυναικείου ἐνθουσιασμοῦ της ἐνεθυμεῖτο πολλὰς γενναίας πράξεις τοῦ στρατιωτικοῦ, κεκτημένου ἀληθῶς γαλήνιον ἡρωϊσμόν· ἄλλως τε ἡ κυρία Ἐρβλαὶ συνεδέετο φιλικῶς μετὰ τοῦ ταγματάρχου, ἐνδόξου ἀλλὰ μετριόφρονος γόνου τοῦ Μελέν. Μεταξὺ τῶν ἀναριθμήτων προσκλήσεων, ἃς διέσπειρεν ἐν Παρισίοις, οὐδέποτε ἐλησμόνει τὸν Βερδιὲ κατοικοῦντα εἰς τὴν πρωτεύουσαν μετὰ τὴν ἀποστρατείαν του, οὐδὲ τὴν ἀνεψιὰν τοῦ ταγματάρχου, τὴν εὐειδῆ ἐκείνην Γιλβέρτην, ἧς ἡ θέα εἶχεν ἀποσπάσει καὶ αὐτὸν τὸν Δυκᾶν ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως* Ἡ Ἐρρικέττα μάλιστα ἠσθάνθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς συμπάθειαν πρὸς τὴν δειλὴν ἐκείνην καὶ μελαγχολικὴν νέαν, ἐπειδὴ δὲ πάντοτε ἐπόθει νὰ διευθύνῃ τὰ πράγματα, ταχέως ἐπῆλθεν αὕτη ἡ ἰδέα νὰ νυμφεύσῃ τὴν Γιλβέρτην. Διὰ τὴν δημιουργοῦσαν βουλευτάς, ἡ διεξαγωγὴ συνοικεσίου θὰ ἦτο ἁπλοῦν διάμεσον, πάρεργον ἐπιχείρημα.

Παρὰ τῆς Γιλβέρτης, ἣν ἀναντιρρήτως ἠγάπα, τοσούτῳ μᾶλλον συμπαθοῦσα πρὸς αὐτὴν ὅσον περισσότερον τὴν ἐπροστάτευεν, ἡ Ἐρρικέττα ἔμαθε τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὁ ταγματάρχης ἀπεσύρθη ἐκ τοῦ στρατοῦ. Ὁ Βερδιὲ ἀποσυρόμενος ὑπεῖκεν εἰς δικαίαν ἀπόφασιν ὀργῆς. Ἦτο δημοκρατικὸς ὁ Βερδιέ, τέκνον τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης ἀπολαύων γενικῆς ὑπολήψεως καὶ ἀγάπης. Ὁ κατάλληλος ὑποψήφιος εὑρέθη!

Ἀναμφιβόλως ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, οὗ ἐμάντευε τὰ φιλόδοξα σχέδια, ἠδύνατο νὰ διεκδικῇ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν διαδοχὴν τοῦ Σαρβέ. Ἀλλ' ἦτο μόνον εἰκοσιέξ ἐτῶν, καὶ ἄγνωστος εἰς τὸ ἐκλογικὸν διαμέρισμα! Μὲ ὅλην του τὴν ἀξίαν δὲν εἶχεν τὴν ἀπαιτουμένην βαρύτητα, ὅπως ἀναπληρώσῃ τὸν Μεδερῖκον Σαρβέ! Δὲν κτυπᾷ ἀκόμη πολὺ εἰς τὸ μάτι, εἶπεν αὐτὸς ὁ ἴδιος Σαρβέ... Καλός, πολὺ καλὸς ὁ κ. Δυκᾶς!.. ἀλλὰ εἶνε κομματάκι νέος!... εἶνε πολὺ νέος, αὐτὸ εἶνε!...» Ἐνῷ εἷς ἀξιωματικὸς ἀρχαῖος τοῦ στρατοῦ!.. φέρων τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Λεγεώνος τῆς τιμῆς!... Ὁ Σαρβὲ συνεμερίζετο κατὰ πάντα τὴν γνώμην τῆς Ἐρρικέττας. Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ἦτο ὁ καταλληλότερος διὰ τὸ διαμέρισμα ὑποψήφιος, ὡς εἰλικρινὴς καὶ ἐμπνέων ἐμπιστοσύνην. Οἱ δὲ σημαντικώτεροι τῶν ἐκλογέων δὲν ἐβράδυναν νὰ παραδεχθῶσι τὴν γνώμην τῆς κυρίας Ἐρβλαί. Αὐτὴ ἡ κυρία Ἐρβλαί!... ἀναντιρρήτως εἶχε γερὸ κεφάλι!.... Καὶ ὡς τόσον δὲν ἔχουν ἐκλογικὰ δικαιώματα αἱ γυναῖκες!

Μόνος ὁ συμβολαιογράφος Καπποὰ ὀπωσοῦν σκώπτης, εἶχε παρατηρήσει:

— Ἔχει καὶ αὐτὸς ὁ στρατιωτικὸς αἰγίδα ὅπως ὁ Ζαβουγιέ, ὅπως....

Ἀλλ' ἡ Ἐρρικέττα διέκοψεν αὐτὸν λέγουσα:

— Ἔχει κάτι καλλίτερον· ἔχει τὸ ξίφος του.

Τὴν προτεραίαν δὲ ἀκριβῶς τῆς ἡμέρας καθ' ἣν μετέβαινεν εἰς Δαμμαρὶ ὁ ταγματάρχης Βερδιέ, ὅστις δὲν τὸ προσεδόκα, εἶχεν ἀνακηρυχθῆ ἐπισήμως ὑποψήφιος... ὑποψήφιος τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ὡς ἔλεγεν ὁ Ζαβουγιέ, ὁ ἰησουΐτης ἐκεῖνος Ζαβουγιὲ «μετὰ μανίας».

Οἱ πλεῖστοι τῶν σημαινόντων ἐκλογέων εἶχον συναθροισθῆ τῇ προσκλήσει τῆς Ἐρρικέττας εἰς πρόγευμα ὅπως πανηγυρίσωσι τὴν ἄφιξιν τοῦ ὑποψηφίου, ἐκ τῶν πρώτων δὲ ἦσαν οἱ δύο ἰσχυροὶ τοῦ τόπου, ὁ κ. Γκενὼ ὁ κτηνίατρος τοῦ Σαλλύ, ἀνὴρ εὔσαρκος, ἐρυθρὸς ὡς ὥριμος ὄον, ρωμαλέος ὡς Ἡρακλῆς, γενειάτης, φαλακρὸς καὶ ἱδρωτικός, οὗ ἡ πολιτικὴ ἰσχὺς ἦτο μεγάλη καὶ ὁ κ. Καπποά, ὁ συμβολαιογράφος τοῦ Μελέν, μικρόσωμος, μὲ μέλαιναν στολήν, ἰσχνός, μὲ μορφὴν γωνιώδη, κινήσεις ἔχων αὐτοματικὰς καὶ προφέρων φράσεις ὀξείας, βραχείας καὶ ἀποφασιστικάς. Ἐγίνωσκε καλῶς ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὅτι τὰ δύο ταῦτα ἄτομα, διαφόρου σημασίας ἕκαστον, συνώψιζον τὸ πνεῦμα τοῦ τόπου· ὁ κ. Καπποὰ ἐπρέσβευε τὰς μετριοπαθεῖς καὶ ὀπωσοῦν αὐστηρὰς ἀρχὰς τῆς τάξεως τῶν φιλελευθέρων ἀστῶν, ὁ δὲ Γκενὼ τοὺς πόθους τῶν ἧττον εὐπόρων καὶ ἐργατικῶν, οἵτινες ἐν τούτοις ἐψήφιζον μετὰ τοῦ Καπποὰ ἕνεκα τῆς πειθαρχίας.

Ἡ Ἐρρικέττα εἶχε πρὸ ὀλίγου συζητήσει μετ' αὐτῶν διὰ μακρῶν, διὰ νὰ περάσῃ ἡ ὥρα, πᾶν ὅ,τι εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Γκενώ, ὁ κτηνίατρος ἠδύνατο νὰ συνοψισθῇ εἰς τὰς λέξεις ταύτας, ἃς ἐπιμόνως ἐπανελάμβανεν: «Ἐκλογὴ κατὰ νομούς!» Ἡ γνώμη τοῦ κ. Καπποὰ μᾶλλον ὁμιχλώδης περιείχετο ἐντὸς τοῦ ἑξῆς προγράμματος: «Πρόοδος ἄνευ παρεκτροπῶν, ἐξουσία ἄνευ βιαιότητος, ἐλευθερία ἄνευ κινδύνων».

— Τῇ ἀληθείᾳ, νόστιμοι εἶνε καὶ οἱ δύο! ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἐρρικέττα· ἀλλ' ὅσα καὶ ἂν μοῦ εἶπον, τ' ἀνέγνωσα εἰς τὰς ἐφημερίδας.

Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ Γκενὼ μοῦ ὑπενθυμίζει μίαν πρωϊνὴν ἐφημερίδα καὶ ὁ Καπποὰ μίαν ἑσπερινήν.

Καὶ θὰ ἐξηκολούθει νὰ διαμείβῃ μετὰ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τοῦ κτηνιάτρου κύρια ἄρθρα καὶ διάφορα ἐφημερίδων, ἂν τὸ ὄχημα δὲν εἶχεν αἴφνης ὁδηγήσῃ εἰς τὴν ἔπαυλιν ὁμοῦ μετὰ τοῦ Δυκᾶ τὸν ταγματάρχην καὶ τὴν ἀνεψιάν του.

— Ἀγαθῇ τύχῃ! εἶπεν ὁ Γκενὼ πρὸς τὸν κ. Καπποά. Ἰδοὺ ἐπὶ τέλους ὅτι ἦλθεν αὐτὸς ὁ ταγματάρχης. Ἐπῆγα νὰ τελειώσω ἀπὸ τὴν πεῖναν. Ἄχ! αὐτοὶ οἱ στρατιωτικοί! φθάνουν πάντοτε πολὺ ἀργά!

Ὁ κτηνίατρος δὲν ἔλεγε μὲ κακίαν τὴν χυδαίαν φράσιν του. Ἀλλ' ὁ ὑπαινιγμὸς μόλα ταῦτα δυσηρέστησε τὸν συμβολαιογράφον, ὅστις ἠγάπα τὸν στρατόν· ἡτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ ὅτι πιθανὸν ἡ ἀμαξοστοιχία νὰ εἶχε καθυστερήσει· ἀλλὰ τὴν προσοχήν του ὁλόκληρον ἀπερρόφησεν ἡ περιέργεια καὶ ὁ συμβολαιογράφος μὲ τοὺς μικροὺς φαιοὺς ὀφθαλμούς του ἐξήταζεν, ὡς νὰ ἔβλεπε διὰ πρώτην φοράν, τὸν ταγματάρχην καὶ τὴν ἀνεψιάν του.

— Κύτταζε, ἀχάμνησε περισσότερον! εἶπε πρὸς τὸν Γκενώ. Ἂν ἦτο ὑψηλότερος θὰ ὡμοίαζε πρὸς τὸν Δὸν Κισσώτ.

Ἀλλ' ὁ κτηνιάτρος μᾶλλον εἰς τὴν πραγματικὴν σχολὴν ρέπων, παρατηρῶν τὴν μακρὰν ῥῖνα, τὸν μύστακα καὶ τὸ στρατιωτικὸν ὑπογένειον τοῦ ταγματάρχου ἀπήντησεν:

— Ὁμοιάζει μᾶλλον μὲ κατσίκα!

Ἀμφότεροι, καὶ ὁ κύριος Καπποὰ καὶ ὁ κτηνίατρος ὅτε εἶδον τὸν βραχύσωμον ἀναφαλαντίαν ἀξιωματικὸν οὗ ὁ ἡλιοκαὴς τράχηλος ἔκλινεν εὐσεβάστως ἐνώπιον τῆς Ἐρρικέττας, ἐποίησαν κίνημα ἀπογοητεύσεως καὶ ὁ συμβολαιογράφος προσέβλεψε τὸν Σαρβὲ ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἰπῇ αὐτῷ. «Πῶς λοιπόν!.. αὐτὸς εἶνε ὁ διάσημος ὑποψήφιος, ὁ ἥρως τῆς κυρίας Ἐρβλαί; αὐτὸς εἶνε ἡ ἐλπὶς τοῦ ἐκλογικοῦ διαμερίσματος;

Ὁ δὲ Γκενὼ ὑπεψιθύριζεν:

— Περίεργον! Τὸν εἶδα τόσας φορὰς καὶ τὸν ἐνόμιζα πολὺ ὑψηλότερον! Φαίνεται ὅτι ἀλλάζει κανεὶς ὅταν γίνεται ὑποψήφιος.

Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ταγματάρχου ἀπεναντίας, ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη ἐφάνη ὡς πάντοτε ἀξιέραστος. Ἵστατο εὐθυτενής, κομψὴ ἐν τῇ μελαίνῃ αὐτῆς περιβολῇ καὶ ἐμειδία προσηνέστατα πρὸς τὴν Ἐρρικέτταν, ἥτις ἐβοήθει αὐτὴν ν' ἀφαιρέσῃ τὸν πῖλόν της. Ἐνῷ δὲ ἀφῄρει αὐτὸν ὑπωσοῦν ταχέως, καρφὶς τις περιεπλάκη εἰς τὴν ὡραίαν μέλαιναν κόμην της σχεδὸν λυθεῖσαν ἕνεκα τούτου, τότε δὲ ἡ νεᾶνις τεταραγμένη, ἐρυθριῶσα ὡς ὁ θεός της, ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ κατόπτρου κρατοῦσα τὴν καρφίδα μεταξὺ τῶν λευκῶν ὀδόντων της καὶ ἤρχισε νὰ διευθετῇ τοὺς ἐκφυγόντας βοστρύχους.

Ἐνῷ δὲ ἤγειρε τοὺς βραχίονας, ἀπεκάλυψεν ἀντιβράχιον πλῆρες νεανικῆς εὐρωστίας χάριεν ἅμα καὶ θαλερόν· ἡ μᾶλλον ἐπιδέξιος φιλαρέσκεια δὲν ἤθελεν ὑποβοηθήσει τὴν παρθενικὴν καλλονήν της τόσον, ὅσον ἡ ἁπλότης ἐκείνη καὶ ἡ ὅλως φυσικὴ ἀφέλεια.

Ἡ Αἰμίλιος Δυκᾶς ὅστις εἶχεν εἰσέλθει ὄπισθεν τοῦ ταγματάρχου καὶ ἵστατο ἐκεῖ λευκὸς ὡς ὀθόνη, στενοχωρούμενος διὰ τὸ ὅλως ἄσημον πρόσωπον ὅπερ διεδραμάτιζε καὶ ὅλως ἕτοιμος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Παρισίους διὰ τῆς ἀναχωρούσης ἁμαξοστοιχίας διατελῶν ὑπὸ τὸ κράτος ἀπογοητεύσεως ἣν ἀπέκριπτε διπλωματικῶς, συνεχώρει κάπως τὸν θεῖον παρατηρῶν μηχανικῶς τὴν νεάνιδα, μὲ τὴν εὐειδῆ ὄψιν, τὴν μελαγχολικὴν ὀλίγον, ἀλλ' ὑγιᾶ καὶ ἀκμαίαν.

— Ἐμπρός! εἶπεν ὁ Σαρβὲ ὡς νὰ εὑρίσκετο εἰς τὴν οἰκίαν του, εἰς τὸ τραπέζι! Κοντεύομεν νὰ πεθάνωμεν τῆς πείνας!

Καὶ τοῦτο προσέτι ἦτο οἱονεὶ ἔμμεσος ἐπίπληξις διὰ τὸν ταγματάρχην, ὅστις δεχθεὶς τὸν βραχίονα τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ἐκ νέου ἐδικαιολογεῖτο μετεβαίνων εἰς τὸ ἑστιατόριον.

— Εἶνε τοὐλάχιστον εὔγλωττος; ἠρώτα δεικνύων αὐτὸν διὰ νεύματος τῆς κεφαλῆς ὁ κτηνίατρος Γκενὼ τὸν συμβολαιογράφον Καπποά.

— Αἴ, αἴ! δὲν πιστεύω ὅτι ἔχει τὴν ἱκανότητα τοῦ Δημοσθένους· ἔχει ὅμως αὐτό!

Καὶ ὁ συμβολαιογράφος ὕψωσε τὴν ἄνευ παρασήμου κομβιοδόχην του διὰ ὑποδείξῃ τὴν τὴν ἐρυθρὰν ταινίαν, ἣν ἔφερεν εἰς τὴν ἰδικήν του ὁ ταγματάρχης.

— Ὁ Δημοσθένης ὅπως δήποτε, προσέθηκε, δὲν εἶχε τὸ χρυσοῦν παράσημον τῶν ἱπποτῶν τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

— Αἴ, ἀπήντησεν ὁ κτηνίατρος, ὅστις εἶχε περὶ τοῦ Δημοσθένους ἰδέαν κάπως ἀόριστον, τίποτε δὲν μ' ἐμποδίζει νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ Δημοσθένης ὡς ριζοσπάστης δὲν ἤθελεν ἀρνηθῆ τὸ παράσημον.

Ὁ ἀτυχὴς ταγματάρχης πρὶν ἢ παρακαθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν ἐχαιρέτιζε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κανονικῶς καὶ εὐπρεπῶς ἀλλὰ μὲ ἦθος ὀλιγόν τι ἀδέξιον τοὺς συνδαιτυμόνας—ἐκλογεῖς καὶ δικαστὰς τουάμα—ὧν τοὺς πλείστους βαθμηδὸν ἀνεγνώριζεν. Ἀλλὰ βεβαίως τὸ πνεῦμά του ἦτο ὅλως ἀπησχολημένον ἐκ τῶν νέων καθηκόντων του καὶ τὸ αἷμα ἀνήρχετο μέχρι τῶν ὤτων του μετὰ βόμβου, ἐξ οὗ ἐξήρχετο ὡς μονοτόνως ἐπαναλαμβανόμενος ἐν κωδωνοκρουσίᾳ ἦχος ἡ λέξις: Ὑποψήφιος! Ὑποψήφιος! Ὑποψήφιος!

[Ἕπεται συνέχεια.]

Η ΑΡΙΣΤΗ ΦΙΛΗ ΤΩΝ ΝΕΑΝΙΔΩΝ

(Ἐκ τῶν τοῦ Ἐρνέστου Λεγουβέ).

. . . Ἡμέρας τινὰς μετὰ τὸ πρῶτον μάθημα εἰσῆλθεν ἡ δεκαεξαέτις μαθήτριά μου εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου.

— Περὶ τίνος, τῇ λέγω, θέλομεν πραγματευθῇ σήμερον, περὶ ποιήσεως, φιλολογίας, ἢ ἱστορίας; Ὄχι, ἐσκέφθην ἀντικείμενον καταλληλότερον καὶ οἰκειότερον πρός σε, καὶ τὸ ὠνόμασα «Ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νεανίδων». Βλέπω, ὁ τίτλος σὲ σκανδαλίζει, διὰ τῆς ἐκφράσεως δὲ τοῦ προσώπου σου μ' ἐρωτᾷς τί ἐννοῶ δι' αὐτοῦ. Εἰς τὴν ἐρώτησίν σου ταύτην ἀπαντῶ καὶ ἐγὼ διὰ ἐρωτήσεως: «Ποία ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νεανίδων;»

Ἐπὶ στιγμὴν ἔμεινεν ἐκείνη συλλογισμένη, ἔπειτα δὲ μοὶ ἀπήντησεν·

— Ἡ μήτηρ των.

— Λαμπρὸς ὁρισμός, δυστυχῶς εἶνε ἄσχετος πρὸς τὸ θέμα μου· διότι ἐκείνη περὶ τῆς ὁποίας θὰ σοὶ ὁμιλήσω εἶνε ἡ ἀρίστη φίλη τῶν νέων μητέρων καθὼς καὶ τῶν προμητόρων μας, δηλαδὴ ὅλων τῶν γυναικῶν, προσθέτω δὲ πάσης τάξεως καὶ ἐποχῆς.

— Καὶ πῶς;

— Ναί, πλούσιαι ἢ πτωχαί, Ἑλληνίδες ἢ Ῥωμαῖαι, γυναῖκες τοῦ μεσαίωνος ἢ τῆς σήμερον, ὅλαι ἔλαβον ἀνάγκην νὰ προστρέξωσιν εἰς αὐτήν, εὗρον δὲ παρ' αὐτῇ διασκέδασιν, ἀσχολίαν, παραμυθίαν καὶ συνδρομήν.

— Ἀλλὰ τίς αὕτη;

— Ζήτησον, μάντευσον.

— Δὲν δύναμαι, δὲν ἐννοῶ.

— Θέλω σοὶ τὴν εἴπει λοιπόν· ἀλλὰ κατὰ πρῶτον κατεύνασον τὴν φαντασίαν σου, διότι βλέπω ὅτι εἶνε πολὺ ἐξημμένη, καὶ ὑποθέτει ἤδη ἄτομόν τι θαυμάσιον, μυστηριῶδες, μεγάλου παραστήματος... ἐνῷ θὰ σοὶ ὁμιλήσω περὶ μικροῦ πλάσματος, λεπτοῦ, ταπεινοῦ, κοινοῦ, ἀναμιγνυομένου εἰς τὴν πεζοτάτην πραγματικότητα, καὶ ἐπὶ πλέον βωβοῦ ναὶ βωβοῦ! Ὁμιλεῖ ἄνευ λέξεων καὶ ἐν τούτοις ἔχει τὴν καταπειστικωτέραν γλῶσσαν!

— Ἀλλὰ ποία εἶνε ἡ φίλη αὕτη;

— Τὸ θέλεις; μάθε το... Ἡ βελόνη!

— Τί! ἐπεφώνησεν ἡ νεᾶνίς μας μετ' ἐκπλήξεως.

— Ὦ! εἶπον γελῶν, ἤμην βέβαιος ὅτι ἤθελες πέσει ἀπὸ ὑψηλά.

— Μὰ τί; ἡ βελόνη τοῦ ραψίματος;

— Ναὶ τοῦ ραψίματος, τοῦ κεντήματος, ἴσως καὶ τοῦ πλεξίματος· καταλαμβάνω τὴν ἔκπληξίν σου τόσον μᾶλλον ὅσον σήμερον παρὰ τῇ πλουσίᾳ κοινωνίᾳ ἡ βελόνη δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ, ἀπεσκορακίσθη μεθ' ὅλων τῶν παλαιῶν πραγμάτων. Αἱ καθ' ἡμᾶς κομψαὶ νέαι Κυρίαι δὲν ἐργάζονται πλέον· γνωρίζω μάλιστα τινὰς μὴ ἐχούσας κἂν δακτυλήθραν! Τοῦτο συμβαίνει ἀρά γε ἐκ προτιμήσεως ἀσχολιῶν σπουδαιοτέρων, μελέτης ἢ ἀναγνώσεως; Καθόλου, ἀλλὰ παραίτιος εἶνε ὁ ἔρως τῆς φλυαρίας· οὐδέποτε γυναῖκες τῆς καλῆς τάξεως ἐφλυάρησαν περισσότερον, ὀλιγώτερα λέγουσαι. Προκύπτει ἴσως τοῦτο καὶ ἐκ τῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸν κόπον περιφρονήσεως. Διατί νὰ κοπιάζῃ τις κατασκευάζων πρᾶγμα ὅπερ εἰμπορεῖ ν' ἀγοράσῃ ἕτοιμον; Ἐπιθυμῶ παντὶ σθένει, νὰ σὲ προφυλάξω τοῦ ἐλαττώματος τούτου, θέλω νὰ σοὶ ἐμπνεύσω σεβασμὸν πρὸς τὴν δυστυχῆ καταφρονημένην βελόνην διηγούμενός σοι τὴν ἱστορίαν της.

— Καὶ ἔχει ἱστορίαν;

— Βέβαια, πολὺ περίεργον μάλιστα, ἀλλὰ δύσκολον. Γνωρίζεις τὸ παλαιὸν λόγιον «Ζητεῖ βελόνην 'ς τ' ἄχυρα»; Αὕτη θὰ εἶνε ἡ ἐργασία μας· θέλομεν ἀκολουθήσει κατ' ἴχνος τὸ πτωχὸν πλάσμα τὸ τόσον λεπτόν, διὰ τῶν μάλιστα διαφερουσῶν ἐποχῶν, τῶν ποικιλωτάτων περιστάσεων· ὁ κόπος μας δὲν θὰ χαθῇ, καθότι ἡ βελόνη παριστᾷ ὄχι μόνον τὴν ἐργασίαν τῶν γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν θέσιν των καταδεικνύουσα τὰς ἀλληλοδιαδόχους φάσεις ταύτης, ἐν γένει δὲ εἰκονίζει ἀπό τινος ἀπόψεως ἑκάστην ἐποχήν.

Ἴσως ἐπειδὴ ἠσχολήθην πολὺ περὶ αὐτήν, πολλὰ ἐν αὐτῇ ἐνεῖδον, οὐχ ἧττον τὴν φαντάζομαι ζῶν τι μικρὸν ὄν· τοσοῦτον μεταβάλλεται, εὑρίσκουσα θέσιν ἐν παντὶ καιρῷ, συμβαδίζουσα μὲ τὰς διαφόρους συνηθείας, ὀρέξεις καὶ συρμούς.

— Ἄρχισε! ἄρχισε! μοὶ λέγει διακόπτουσά με ἡ μαθήτριά μου.

— Καλά, ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἀρχήν, δηλαδὴ τὴν ἀρχαιότητα. Μία ἐκ τῶν μᾶλλον ποιητικῶν καὶ ἐξόχων γυναικῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὀφείλει τὴν δόξαν της εἰς τὴν βελόνην.

— Καὶ ποία αὕτη;

— Ἡ Πηνελόπη.

— Ἡ Πηνελόπη!;

— Δύνασαι νἀρνηθῇς ὅτι ὁ ὁλονὲν ὑφαινόμενος καὶ πάλιν καταστρεφόμενος ἐκεῖνος ἱστός της, ὑπῆρξε τὸ σύμβολον τῆς συζυγικῆς πίστεως αὐτῆς, συγχρόνως δὲ μέσον ἀμύνης κατὰ τῶν μνηστήρων, συνεπῶς ἡ αἰτία τῆς ἀπαθανατίσεώς της; Τοῦτο καταδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ ἀκολούθου τερπνοῦ χωρίου τῆς Ὀδυσσείας: Ἐπανελθὼν εἰς Ἰθάκην ὁ Ὀδυσσεύς, παρουσιάζεται εἰς τὴν Πηνελόπην ὡς βασιλεὺς

φυγάς, ὅστις ἄλλοτε ἐξένισε τὸν Ὀδυσσέα λέγων αὐτῇ κατὰ πρῶτον:

Ὦ γύναι, οὐκ ἄν τίς σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
νεικέοι· ἦ γάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει·

Τουτέστιν

Ὦ γύναι, οὐδεὶς θνητός, κάτοικος τῆς ἀπείρου γῆς δύναται νὰ σὲ μεμφθῇ, διότι ἡ δόξα σου φθάνει τὸν εὐρὺν οὐρανόν». Πόθεν ἡ δόξα αὕτη; ἐκ τοῦ ὅτι τὸ εὐφυὲς καὶ συγκινητικὸν τέχνασμα τῆς Πηνελόπης, ἀπὸ τῆς Ἰθάκης διαδοθὲν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, κατέστησεν αὐτὴν γνωστὴν ὡς πρότυπον συζύγου. Ἡ ἰδία διηγεῖται διὰ μαγευτικῶν στίχων τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ σοὶ μεταφράσω, τί ὑπηγόρευσαν αὐτῇ οἱ θεοὶ νὰ εἴπῃ πρὸς τοὺς μνηστῆρας, οἵτινες κατέδιωκον αὐτὴν διὰ τοῦ ἔρωτός των: «Νέοι « μνηστῆρές μου, ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ δῖος Ὀδυσ- « σεύς, περιμένετε, μὴ ἐπισπεύδετε τὸν γάμον « μου, ἕως ὅτου ἐκτελέσω τὸ σάβανον διὰ « τὸν ἥρωα Λαέρτην, ὅταν τὸν καταλάβῃ ἡ ὀ- « λεθρία μοῖρα τοῦ αἰωνίως ἀποκοιμίζοντος θα- « νάτου, μήπως ἀγανακτήσῃ τις ἀνὰ τὸν δῆ- « μον τῶν Ἀχαιῶν, ἐὰν οὗτος κῆται ἄνευ « σινδόνης, ἐνῷ πολλὰ ἐκέκτητο ζῶν.»

« Οὕτω τοῖς εἶπον· ἐπείσθη δὲ ἡ ἀλαζὼν « ψυχή των· Τότε τὴν ἡμέραν μὲν ὕφαινον τὸν « ἱστόν, τὴν νύκτα δὲ τὸν κατέστρεφον ἀφοῦ « ἤναπτον δᾷδας. Ἐπὶ τρία ἔτη διέλαθον διὰ « τοῦ τρόπου τούτου τοὺς Ἀχαιούς, ἀλλ' ὅτε « ἦλθε τὸ τέταρτον, διεδέχοντο δὲ ἀλλήλας « αἱ ἐποχαί, παρερχομένων τῶν μηνῶν καὶ τῶν « ἡμερῶν, ἐφωράθην πλέον προδοθεῖσα ὑπὸ θε- « ραπαινίδων ἀναιδῶν, μηδόλως συμμεριζομέ- « νων τὰς δυστυχίας μου. Καὶ τότε ἐκ τῶν « ἐπιπλήξεων ἠναγκάσθην νὰ τελειώσω τὸ ὕ- « φασμα καὶ ἄκουσα, τώρα δὲ οὔτε δύναμαι « νὰ ἐκφύγω τὸν γάμον, οὔτε ἄλλο τι τέχνασμα « εὑρίσκω.» Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην διήγησιν ἕπεται τεμάχιον ὅπου καταφαίνεται πάλιν, ὑπὸ ἄλλην μορφήν, ἡ ἐπιδεξιότης τῆς Πηνελόπης καὶ τὸ φίλτρον αὐτῆς. Ὁ Ὅμηρος ἐν τῇ θαυμασίᾳ του γνώσει τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς παρουσιάζει τὴν Πηνελόπην ὄχι μόνον πιστὴν ἀλλὰ καὶ συνετήν. Ἡ μακρὰ κατὰ τῶν μνηστήρων πάλη, ἡ διαβίωσις ἐν μέσῳ κινδύνων καὶ δυσχερειῶν ἀνέπτυξαν ἐν αὐτῇ τὴν περίσκεψιν καὶ δυσπιστίαν· ὥστε πρὶν πιστεύσῃ τοὺς λόγους τοῦ ἀγνώστου, θέλει νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν τῷ ὄντι οὗτος ἦτον ὁ ξενίσας τὸν Ὀδυσσέα. Διηγήσου με, τῷ λέγει, ὁποῖα ἔφερεν ἐνδύματα ὁ ἴδιος ὁποῖος ἦτο καὶ οἱ ἑταῖροι οἵτινες τὸν ἠκολούθουν:

Εἰ ἑτέον δὲ κεῖθι σὺν ἀντιθέοις ἑτάροισιν
ξείνισας ἐν μεγάροισιν ἐμὸν πόσιν, ὡς ἀγορεύεις,
εἰπέ μοι ὁπποῖ' ἄσσα περὶ χροῒ εἵματα ἕστο,
αὐτὸς θ' οἷος ἔην, καὶ ἑταίρους, οἵ οἱ ἕποντο.

«Ὦ Ἄνασσα, τοῦτο εἶνε δύσκολον μετὰ τόσα ἔτη, καθ' ὅτι παρῆλθεν ἤδη τὸ εἰκοστὸν ἀφ' ὅτου διέβησαν ἐκεῖθεν· οὐχ ἧττον θέλω σοὶ εἴπει τὰς λεπτομερείας ταύτας, καθόσον ἡ μνήμη μου μοὶ τὰς ἀναπαριστᾷ. Ὁ Ὀδυσσεὺς ἔφερε χλαῖναν διπλῆν οὖλην καὶ πορφυρᾶν, συνδεομένην διὰ χρυσῆς περόνης· τὸ ἔμπροσθεν ἦτο ποικίλως κεντημένον: μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας κύων ἐκράτει νέαν ἔλαφον ἀσπαίρουσαν προσβλέπων αὐτῇ· ἐθαύμαζον δὲ πάντες πῶς ἐνῷ ἦσαν χρυσᾶ τὰ ζῶα ταῦτα ἐφαίνοντο ὡς ἐν τῇ πραγματικότητι, ὁ μὲν κύων στραγγαλίζων τὴν λείαν του, ἡ δὲ ἔλαφος ἀγωνιῶσα.»

«Ὦ ξένε, ἂν καὶ πρὶν ἔφθασες ἐλεεινὸς εἰς τὸ μέγαρόν μου, τοῦ λοιποῦ θὰ εἶσαι φίλος μου σεβαστός. Ἐγὼ ἐκέντησα τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο τοῦ συζύγου μου, τὸ ἐξήγαγον δὲ ἐκ τοῦ θαλάμου καὶ τὸ ἔδωκα εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς του· ἡ ἰδία προσήρμοσα τὴν χρυσῆν ἐκείνην λαμπρὰν περόνην πρὸς στολισμόν.»

Λοιπόν, λέγω πρὸς τὴν μαθήτριάν μου, τί φρονεῖς περὶ τοῦ ἐδαφίου τούτου; ἡ πορφυρᾶ χλαῖνα δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν πένθιμον πέπλον, παρουσιάζοντα ἕκαστον τὴν Πηνελόπην εἰς δύο διαφόρους ἡλικίας; τὸ μὲν πρῶτον ὡς νέαν, τρυφερᾶν, εὐτυχῆ, τὸ δεύτερον σκυθρωπήν, εὐσταθῆ, ὀλιγώτερον ὡραίαν ἴσως, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν καρδίαν. Πιθανῶς ἄλλο τι ἐν τῇ διηγήσει ταύτῃ σ' ἔθελξεν ἔτι πλέον ὡς νεάνιδα.

— Τῷ ὄντι.

— Ἀλλὰ ποῖον;

— Ὁ πλοῦτος τῶν κεντημάτων καὶ ἡ ἐπιτυχὴς ἔκφρασις τῶν ζώων ὅσα ἐκεῖ παρίστανται.

— Ἀκριβῶς ἐκεῖ βλέπεις ὅτι ἡ βελόνη δὲν ἐβοήθει τὴν γυναῖκα μόνον εἰς τὸ νὰ κάμνῃ ἐργόχειρα χρήσιμα ἀλλὰ καὶ καλλιτεχνήματα· δὲν θ' ἀπορῇς δὲ πλέον διὰ ταῦτα, ὅταν μάθῃς τὴν διδασκάλισσαν τῆς Πηνελόπης· ἀμέσως θὰ σοὶ τὴν εἴπω. Πρὶν ὅμως ἀφήσωμεν τὴν Ὀδύσσειαν ἐπιθυμῶ νὰ ἐφελκύσω τὴν προσοχήν σου εἰς γεγονὸς χαρακτηριστικώτατον ὡς πρὸς τὸ θέμα μας. Ὁ ἀοιδὸς Φήμιος ἔψαλλεν εἰς τὰ συμπόσια τῶν μνηστήρων τὰ μεγάλα συμβάντα τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἡ Πηνελόπη τὰ ἤκουσέ ποτε ἐκ τοῦ ἄνω δώματος ὅπου κατῴκει, κατέβη τὴν ὑψηλὴν κλίμακα τοῦ μεγάρου, ὑπὸ δύω θεραπαινίδων συνοδευομένη, καὶ περιδακρυς λέγει πρὸς αὐτόν· «Φήμιε, παῦσον τὰ θλιβερὰ ᾄσματά σου διότι κατασυντρίβουσι τὴν καρδίαν μου, ἐνθυμίζοντά με τὰς δυστυχίας τοῦ συζύγου μου».

«Μῆτέρ μου, λέγει ὁ Τηλέμαχος, μὴ ὀνειδίζεις τὸν Φήμιον διὰ τ' ᾄσματά του· ἡ σκληρὰ τύχη τῶν Ἑλλήνων εἶνε ἔργον τῶν θεῶν·

ἃς λάβῃ δύναμιν ἡ ψυχή σου νὰ τὸν ἀκούῃ. Ἀνάβα εἰς τὰ δώματά σου, μῆτερ μου, ἀνάλαβε τὰς ἐργασίας σου, μοίρασον τὰ ἔργα των εἰς τὰς γυναῖκάς σου· τὸ δικαίωμα τοῦ λόγου ἐν ὁμηγύρει ἀνήκει εἰς τοὺς ἄνδρας, ἰδίως ἐμέ, ὅστις πρέπει νὰ ἄρχω ἐν τῷ μεγάρῳ τούτῳ.» Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις σοὶ παρουσιάζουσι τὴν διπλῆν ἔποψιν τῆς θέσεως τῶν γυναικῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τὴν ὑποταγὴν καὶ βασιλείαν των.

Ὁ Τηλέμαχος δεκαπενταέτης μόλις διατάσσει τὴν μητέρα του, ἐπειδὴ εἶνε ἀνήρ, καὶ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ πατρός του ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας· ἡ Πηνελόπη ὑπακούει εἰς αὐτὸν καὶ ἀναβαίνει εἰς τὰ δώματά της· ἐκεῖ ὅμως διατάσσει αὐτή, εὑρισκομένη ἐν τῷ κράτει της, τῷ κράτει τῆς ἐργασίας. Αἱ περὶ αὐτὴν νεάνιδες εἰς τὰς ὁποίας δίδει διαταγὰς δὲν εἶνε ὅλαι δοῦλαι ἢ ὑπηρέτριαι, ἀλλὰ ἐργάτιδες τῶν ἔργων τῶν ὁποίων καὶ ἡ ἰδία μετέχει, ψυχαὶ τὰς ὁποίας ὁδηγεῖ, ὑπήκοοι ὧν προεδρεύει, τέλος λαὸς τὸν ὁποῖον κυβερνᾷ. Τὸ σκῆπτρον της δὲ ποῖον; ἡ βελόνη!

— Εὑρίσκω εἰς ὅλα ταῦτα πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον, μοὶ λέγει ἡ μαθήτριά μου, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ἐγνώριζα καὶ τὸ ὄνομα τῆς διδασκαλίσσης τῆς Πηνελόπης.

— Ἡ Ἀθηνᾶ.

— Ἡ Ἀθηνᾶ ἡ θεά;!

— Ναί, ἡ μυστηριώδης, αἰνιγματώδης θεά, ἥτις συνενώνει τόσους χαρακτῆρας, ὥστε ἐν ἑαυτῇ παρουσιάζει τρεῖς ἢ τέσσαρας θεότητας, παριστῶσα τὸν πόλεμον διὰ τοῦ κράνους της, τὴν εἰρήνην διὰ τῆς ἐλαίας, τὴν φρόνησιν διὰ τῆς γλαυκός· ἄδηλον δὲ διατὶ ἐλλείπει ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς ἡ κερκὶς καὶ τὸ ἀδράκτιον, ἐν ᾧ πρήδρευεν εἰς τὰ γυναικεῖα ἔργα. Ὁ Ὅμηρος ἀναφέρει αὐτολεξεὶ ὅτι αὕτη ἐδίδε μαθήματα εἰς τὴν Πηνελόπην.

— Ἡ Ἀθηνᾶ νὰ δίδῃ μαθήματα κεντήματος!

— Πρόσθες ὅτι ὡς κάθε καλλιτέχνης εἶχε μεγάλην φιλοτιμίαν, οὖσα δὲ εἰς ἄκρον εὐαίσθητος καὶ εὐέξαπτος ἤθελε μαθητρίας, δὲν ἀνείχετο ὅμως ἀντιζήλους, καὶ μάλιστα καταχρωμένη ἐνίοτε τῆς ἰσχύος αὐτῆς ὡς θεᾶς, ἐτιμώρει ὅσας ἐτόλμων ν' ἀξιῶσι τοιοῦτον τίτλον.

Ἡ μαθήτριά μου μὲ προσέβλεψε γελῶσα, καὶ λέγει·

— Εἶμαι βεβαία ὅτι ἔχεις καμμίαν διήγησιν ἐπὶ τούτου.

— Ναί, καὶ μάλιστα ἐπὶ θέματος τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃς, καὶ ὅμως θὰ τὸ ἀγνοῇς, καθόσον ἀνάγεται εἰς τὴν μυθολογίαν, αὕτη δὲ νομίζω ὅτι δὲν ἀποτελεῖ μέρος τῶν σπουδῶν σας.

— Ἄ! ὄχι.

— Καταλαμβάνω τὸν λόγον, ὡς μὴ οὖσα θετική, μόνον δὲ ποίησιν περιέχουσα· ἀλλ' ἡμεῖς οἵτινες θεωροῦμεν τὴν ποίησιν ὡς κάλλιστον μέσον ἀγωγῆς, θέλομεν ἀνατρέξει εἰς ποιητήν, τὸν χαριέστατον Ὀβίδιον, καὶ ζητήσει παρ' αὐτοῦ μίαν τῶν ὡραιοτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τῆς φαιδρᾶς βελόνης. Ἰδοὺ αἱ *Μεταμορφώσεις* του, θὰ προσπαθήσω ὁτὲ μὲν μεταφράζων, ὁτὲ δὲ συνοψίζων νὰ συλλέξω διὰ σὲ τὸ ἄνθος τοῦ τερπνοτάτου τῶν ἐν αὐταῖς διηγημάτων του: Ἡ Ἀράχνη, νέα κόρη Λυδή, θυγάτηρ ὑφαντοῦ ἐριούχων, κατέστη τόσον ἐπιδέξιος εἰς τὴν ἀκίδα καὶ τὴν βελόνην, ὥστε κατὰ τὸν ποιητήν, αἱ νύμφαι τοῦ Τμώλου ἐγκατέλιπον τοὺς χλοεροὺς λόφους των, καὶ αἱ τοῦ Πακτωλοῦ τὰς δροσερὰς των κρήνας, καὶ ἤρχοντο νὰ βλέπωσι τὴν Ἀράχνην ἐργαζομένην, προτιθέμεναι δὲ νὰ τὴν εὐχαριστήσωσιν, ἀπεκάλουν αὐτὴν εὐνοουμένην μαθήτριαν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἀλλ' ὁ τίτλος οὗτος τῇ ἐφάνη προσβλητικός, καθ' ὅτι τὸ ὄνομα τοιαύτης διδασκαλίσσης ἐπεσκίαζε τὴν τέχνην της, ἐνῷ ἐπεθύμει νὰ εἶνε αὐτοδίδακτος, ὀφείλουσα τὸ πᾶν εἰς ἑαυτήν.

« Ἐὰν ἡ Ἀθηνᾶ εἶνε διδασκάλισσά μου, λέγει, ἂς ἔλθῃ νὰ μετρηθῇ μετ' ἐμοῦ· τὴν προκαλῶ, καὶ θὰ κλίνω γόνυ ἐνώπιόν της, ἐὰν μὲ νικήσῃ.»

— Ἀλλὰ μοὶ ὡμίλησας περὶ τῆς φιλοτιμίας τῆς Ἀθηνᾶς· νομίζω ὅτι καὶ ἡ Ἀράχνη κατὰ τοῦτο τὴν ὁμοιάζει.

— Περίμενε δὰ τὸ τέλος... Τότε ἐνεφανίσθη εἰς τὸ ἐργαστήριον τῆς νεάνιδος γραῖα, λευκὴν τὴν κόμην ἔχουσα, καὶ βαδίζουσα στηριζομένη ἐπὶ ράβδου.

— Ἡ Ἀθηνᾶ!

— Ἐννοεῖται.— Πλησιάζει τὴν νεάνιδα καὶ λέγει πρὸς αὐτὴν μὲ ὑποτρέμουσαν φωνήν· «Κόρη μου, θέλεις νὰ δεχθῇς παρ' ἐμοῦ συμβουλήν; ἡ φρόνησις ἔρχεται ἐνίοτε μὲ τὰ ἔτη. Ἐπιθυμεῖς νὰ ἦσαι ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν θνητῶν εἰς τὰ ἐργόχειρα· τοῦτο πολλὰ φυσικόν· μὴ ζητῇς ὅμως νὰ ἐξισωθῇς πρὸς θεάν. Ζήτησον παρ' ἐκείνης συγχώρησιν διὰ τὴν αὐθάδειαν ταύτην, καὶ θὰ σοὶ δώσῃ τὴν χάριν, ἐὰν τὴν παρακαλέσῃς.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ Ἀράχνη ἠρυθρίασεν ἐκ θυμοῦ, καὶ εἰς ἀπάντησιν «Γραῖα τρελλή, τὴν λέγει, βλέπω ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ ζῇ πάρα πολύ· δόσε τὰς συμβουλάς σου εἰς τὰς θυγατέρας σου, ἢ τὴν νύμφην σου, ἐὰν ἔχῃς τοιαύτην· ὅσον δι' ἐμὲ προκαλῶ τὴν θεάν σου νὰ ἔλθῃ καὶ μετρηθῇ μαζῆ μου, ἐὰν τολμᾷ!» —Ἰδού με, » λέγει ἡ Ἀθηνᾶ παρουσιαζομένη αἴφνης ὑπὸ τὴν ἀληθῆ μορφήν της. Αἱ νύμφαι μένουσιν ἔκπληκτοι, αἱ παιδίσκαι τῆς Ἀράχνης

τρέμουν, ἡ νεᾶνις μόνη ἵσταται ὀρθία, μὲ τοὺς ρώθωνας τεταμένους, ἀτενίζουσα τὴν θεὰν μὲ προκλητικὸν ὄμμα, καὶ ἤρχισεν ἡ πάλη.

— Βελονοπόλεμος! ἠξεύρεις ὅτι ἡ ἱστορία σου εἶνε πολὺ διασκεδαστική; Μοὶ εἶχον διδάξει ὅλα ταῦτα ἀλλὰ ξηρῶς καὶ συντόμως.

—Βεβαίως, καὶ ὁ λόγος ἁπλούστατος. Σήμερον διδάσκεται ἡ οὐσία, ἡ οὐσία καὶ μόνον ἐκτιμᾶται· ἐξακολουθῶ: ἀμφότεραι ἀρχίζουν τὴν ἐργασίαν, ἑκάστη θέτει ἐμπρός της τὸ τάνυστρον. Ἡ Ἀθηνᾶ φιλοτιμεῖται, καὶ ἐπειδὴ κατεργάζεταί τις κάλλιον παντὸς ἄλλου ὅ,τι ἀγαπᾷ, ἐξεικονίζει τὸν ἑαυτόν της. Τὸ πρόσωπόν της, τὸ κράνος, τὴν αἰγῖδα, τὴν λόγχην της! τοὺς ἀγῶνάς της μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν ἐλαίαν φυομένην κατὰ πρόσκλησίν της! Ταῦτα πάντα δὲ γεννῶνται ὑπὸ τὴν βελόνην της ζῶντα, σφαδάζοντα.εὔχροα. Ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ ἀναπαριστᾷ προσέτι, ὡς ἐπιμύθιον συγχρόνως καὶ μάθημα δηκτικὸν πρὸς τὴν ἀντίζηλον, παρεμβάλλουσα μεταξὺ τῶν περιπεπλεγμένων κλάδων τῆς ἐλαίας ὡς ἐντὸς πλαισίου, τὰς διαφόρους τιμωρίας τὰς ἐπιβληθείσας εἰς τοὺς θνητούς, ὅσοι ἐτόλμησάν ποτε νὰ παλαίσωσι πρὸς τοὺς θεούς: τὸν μὲν μεταβληθέντα εἰς γερανόν, τὸν δὲ εἰς πελαργόν, κτλ.

— Καὶ ἡ Ἀράχνη τί ἔκαμε τότε;

— Ὤ! δὲν ἦτο νεᾶνις νὰ χάσῃ τὸν νοῦν της διὰ τοιαῦτα μικρὰ πράγματα! Ἡ ἄμυνα τὴν ἐρεθίζει, ἡ βελόνη της ἀποδίδει σαρκασμὸν πρὸς σαρκασμόν, πληγὴν ἀντὶ πληγῆς: ἰχνογραφεῖ ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ της ὅλας τὰς γελοίας μεταμορφώσεις τῶν θεῶν: τὸν Ἀπόλλωνα εἰς γύπα, τὸν Βάκχον εἰς σταφυλήν, τὸν Ποσειδῶνα εἰς δελφῖνα, τὸν Δία διαδοχικῶς κύκνον, σάτυρον ἢ ὄφιν, ἅπαντα δὲ τόσον ζωηρὰ τὰς κινήσεις,τόσον λαμπρὰ τὸν χρωματισμόν, ὥστε αἱ νύμφαι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ κρατήσωσι κραυγὴν θαυμασμοῦ εἰς τὴν θέαν των! Ἡ Ἀράχνη ἐνίκησεν, ἡ Παλλὰς ὠχρὰ ἐκ θυμοῦ ῥίπτεται εἰς τὸν ἱστὸν τῆς ἀντιζήλου της καὶ τὸν καταξεσχίζει. Τρὶς κτυπᾷ διὰ τῆς κερκῖδος τὴν δυστυχῆ Ἀράχνην, ἥτις μὴ δυναμένη νὰ ὑποφέρῃ τὴν καταφρόνησιν ταύτην ἀπαγχονίζεται διὰ μεταξωτοῦ σχοινίου. Τότε ἡ Ἀθηνᾶ τὴν λυπεῖται, ἀλλ' ὡς ἀντίζηλος, καὶ τὴν σώζει τιμωροῦσα αὐτὴν συγχρόνως. «Ζῆσε, τὴν λέγει, πάντοτε ὅμως κρεμαμένη, ὅπως ὑπενθυμίζῃς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους τὴν ποινὴν τῆς ἀλαζονίας». Λέγουσα δὲ ταῦτα ῥίπτει ἐπ' ἐκείνης δηλητηριῶδες ὑγρόν, ἐξ οὗ ἡ κόμη της καταπίπτει, ἡ ῥὶς, τὰ ὦτά της ἀφανίζονται, τὸ σῶμά της συμπτύσσεται ἐξογκούμενον, τὰ ἐπιδέξια δάκτυλά της μεταβάλλονται εἰς πόδας! Δὲν διατηρεῖ δὲ ἐκ τοῦ παρελθόντος ἢ τὴν τέχνην τῆς ὑφαντρίας, ἐξακολουθοῦσα νὰ ὑφαίνῃ ὡς ζῶον τὸν ἱστὸν ὃν ἐξετέλει ὡς καλλιτέχνις· τέλος μετεβλήθη εἰς Ἀράχνην!

Ἔπαυσα τότε ἐπ' ὀλίγον· ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν μαθήτριάν μου·—Εἰπέ, δὲν εἶνε τερπνὸν ὡς παραμύθιον τοῦ Perrault γεγραμμένον ὑπὸ ποιητοῦ; Ἐκείνη ἀντὶ πάσης κρίσεως μοὶ ἀπαντᾷ·

—Καὶ ἔπειτα;

— Πῶς ἔπειτα!

— Ἀλλὰ μόλις ἤρχισας τὸ μάθημά σου· δὲν θὰ σταματήσῃς εἰς τὴν ἀρχαιότητα βεβαίως καὶ εἶμαι περίεργος νὰ μάθω τί ἔρχεται κατόπιν.

— Ἄφες νὰ παραμείνω ἀκόμη ἐπὶ στιγμὴν εἰς ὅ,τι σήμερον εὑρίσκεται ἐκτὸς τοῦ συρμοῦ ὅσον καὶ ἡ μυθολογία, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἱερὰν Ἱστορίαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ ἐπικὸν πρόσωπον τοῦ Σολομῶντος τὸ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀληθείας σμικρυνόμενον καὶ εἰς πεζὸν ἄνθρωπον τῆς ἐποχῆς μας μεταβαλλόμενον. Αἱ παροιμίαι αὐτοῦ ἐπότισαν πολλὰς γενεὰς μὲ σοφίαν καὶ ποίησιν, ἡ δὲ τελευταία τούτων εἶνε θαυμάσιος καὶ ἀθάνατος ὕμνος πρὸς τιμὴν τῆς σοφῆς γυναικός· «Ἡ σοφὴ γυνή, λέγει που, εἶνε τιμιωτέρα τοῦ ἀπὸ πάσης τῆς γῆς προερχομένου πλούτου.» Καὶ ἐν τούτοις, ἐκ τῶν διαφόρων ἀρετῶν, διὰ τῶν ὁποίων κοσμεῖ τὴν γυναῖκα, ποίαν ἰδίως ἐξαίρει; Ἐργάζεται, λέγει, μὲ χεῖρας ἐπιτηδείας καὶ νοήμονας, δὲν φοβεῖται τὸ ψῦχος ἢ τὴν χιόνα διὰ τοὺς οἰκείους αὐτῆς, διότι ἐνέδυσεν αὐτοὺς διὰ διπλοῦ χιτῶνος, καὶ ὅταν ὁ σύζυγός της ἐμφανισθῇ εἰς τὴν πύλην τῆς πόλεως, ἐν μέσῳ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν, θὰ παρατηρηθῇ διὰ τὸν λαμπρὸν πορφυροῦν μανδύαν, ὅστις τόσον ἁρμόζει εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά του, καὶ τὸ πλῆθος θὰ εἴπῃ: Ἡ σύζυγός του ἐκέντησε διὰ τῶν χειρῶν της τὸν μανδύαν τοῦτον!»

Ὡς βλέπεις, ἡ βελόνη εἶνε τὸ ὑλικὸν σύμβολον τοῦ γνωστοῦ ὁρισμοῦ τῆς ἀρχαίας γυναικός: «ἔμενεν ἐν τῷ οἴκῳ νήθουσα μαλλία». Τώρα σὲ ὑπακούω, ἂς προχωρήσωμεν καὶ ὑπερβάντες μερικοὺς αἰῶνας ἂς φθάσωμεν εἰς τὸν μεσαίωνα.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΚΛΕΑ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗ

Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ἐν Δαρμστάδῃ.

Τῇ 1 Μαΐου (Τρίτῃ) παρεστάθη ἐν τῷ ἐνταῦθα θεάτρῳ ἡ *Ἀντιγόνη* τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Δόννερ. Τοῦτο δὲν εἶνέ τι νέον καὶ ἀσύνηθες, οὔτε ἐνταῦθα, οὔτε ἀλλαχοῦ, διότι τὸ ἀθάνατον ἔργον τοῦ Σοφοκλέους πρέπει συχνάκις ν' ἀνέρχηται ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἐγὼ δ' αὐτὸς τῷ 1882 ἔσχον ἀφορμὴν νὰ περιγράψω ἐν ἐκτάσει ἐν ταῖς στήλαις τοῦ «Ἑσπέρου» τὴν λαμπρὰν παράστασιν τοῦ κλασικοῦ τούτου δράματος ἐπὶ τῆς ἐνταῦθα σκηνῆς.

Ἔκτοτε ὄχι μόνον ἡ Ἀντιγόνη, ἀλλὰ καὶ ὅλη ἡ τριλογία τοῦ Οἰδίποδος παρεστάθη ἐνταῦθα ἀπὸ σκηνῆς, κατέθελξε δ', ὡς πάντοτε, κ' ἐνεθουσίασε τὸ δημόσιον. Ἀτυχῶς δὲν ἠδυνήθην τότε νὰ παραστῶ εἰς τὰς παραστάσεις, νῦν ὅμως ηὐτύχησα νὰ συμμετάσχω καὶ ἐγὼ τῆς καλλιτεχνικῆς ταύτης ἑορτῆς.

Ἑορτῆς δ' ἀληθῶς χαρακτῆρα ἀποδίδει εἰς ἑκάστην παράστασιν σοφοκλείου τινὸς τραγῳδίας ἡ διαπρεπὴς σκηνὴ τοῦ ἐνταῦθα ἡγεμονικοῦ θεάτρου· καθότι διὰ τῆς τελείας μορφώσεως τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν καὶ διὰ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ φιλοτέχνου ἡγεμόνος εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐκπληρώσῃ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις τοιούτου τινὸς ἀριστοτεχνήματος καὶ ὄχι μόνον νὰ εὐχαριστήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ τὸ παρασύρῃ τὸ ἐκλεκτὸν δημόσιον τῆς πόλεώς μας.

Καὶ ἐκλεκτὸν βέβαια εἶνε τὸ δημόσιον, τὸ ὁποῖον—λησμονοῦν τὸν θετικὸν βίον τῆς σημερινῆς ἡμῶν ἐποχῆς—δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὴν δρᾶσιν, ἥτις ἐκδηλοῦται ἐνταῦθα μετὰ τόσον ἐξόχου καὶ μεγαλοπρεποῦς ἁπλότητος καὶ συμπάσχον νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν σκληρὰν τύχην τῆς ἀγαπώσης κόρης, τὴν ὁποίαν κατ' ἀνάγκην ἐπέφερεν ἡ ἄκαμπτος τῆς ἡρωΐδος ἀντίπραξις κατὰ τοῦ σκληροῦ καὶ βιαίου δεσπότου.

Καὶ τί εἶνε ἄρά γε τὸ κινοῦν ἡμᾶς νὰ βλέπωμεν πάντοτε μὲ θαυμασμὸν τὸ θεῖον τοῦτο δρᾶμα, τί εἶνέ τὸ ἐμποιοῦν ἡμῖν τόσῳ βαθεῖαν ἠθικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἐντύπωσιν;

Δύο τινὰ εἶνε κυρίως τὰ καθιστῶντα εἰς ἡμᾶς—τοὺς σημερινοὺς ἀνθρώπους—τόσῳ εὔληπτον καὶ συμπαθὲς τὸ ἀρχαῖον τοῦτο δρᾶμα.

Ἐν πρώτοις εἶνε ὁ *ἔρως*, ὃν *πρῶτος* ὁ Σοφοκλῆς ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Διότι ἡ Ἀντιγόνη, τὸν ἔρωτα θεωροῦσα *κλῆσιν* τοῦ βίου της, καὶ λέγουσα

οὗτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν

συμφώνως δὲ πρὸς τὸ ἀξίωμά της τοῦτο ὅσια ἐγκλήματα τελέσασα,

φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι φίλου μέτα
ὅσια πανουργήσασα,

γενναίως βαίνει πρὸς τὸν θάνατον, ὡς οἱ χριστιανοὶ μάρτυρες, πιστὴ εἰς τὸν ὅρκον της, ὅπως καὶ ὁ εὐγενὴς Αἵμων, ὁ μνηστήρ της, πρὸς οὐδὲν ἐθεώρησε τὸν βίον προκειμένου νὰ τηρήσῃ αἰώνιον τὸν ἔρωτα ὑπὲρ τῆς γλυκείας μνηστῆς του.

Δεύτερον εἶνε ὁ *θρίαμβος τῆς ἠθικῆς ἰδέας* (τοῦ καθήκοντος), ἥτις—ἐπὶ ἀγράφων νόμων θεμελιουμένη—κατανικᾷ τὴν τυραννικὴν αὐθαιρεσίαν, καὶ τοι αὕτη ἐβασάνισε μέχρι θανάτου τὸ πάσχον ἄτομον.

Τὰ δύο ταῦτα *αἰώνια* καὶ *καθαρῶς ἀνθρώπινα ἐλατήρια*— φέροντα καὶ τὴν αἴγλην τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ,— θὰ ἐξασφαλίσωσιν εἰς τὴν Ἀντιγόνην δι' ὅλων τῶν αἰώνων καὶ μεθ' ὅλας τὰς μεταβολὰς τῶν αἰσθητικῶν καὶ ἠθικῶν θεωριῶν μίαν τῶν τιμητικωτάτων θέσεων ἐν τῇ παγκοσμίῳ φιλολογίᾳ, θὰ φυλάξῃ δὲ *ἀ μεγαλώνυμος Νίκα* αἰώνιον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τραγικοῦ, ἐφ' οὗ ἐφαρμόζονται αἱ ὡραῖαί του λέξεις:

Πολλὰ τὰ δεινά, κοὐδὲν ἀν-
θρώπου δεινότερον πέλει·

περιφραδὴς ἀνήρ·

Καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
φρόνημα ἐδιδάξατο.

Δὲν καταθέλγουσιν ἡμᾶς μόνον αἱ πλήρεις σοφίας γνῶμαί του, διδάσκουσαι πόσον οἱ ἀρχαῖοι ἀντελαμβάνοντο καὶ κατενόουν τὰς βαθυτάτας ἀληθείας καὶ σήμερον ἔτι ἠχοῦσαι εἰς τὸν νοῦν ἑκάστου ὡς *χρυσᾶ ἔπη*, ὡς π. χ.

τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα,

Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
ὑπερεχθαίρει,

Ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστι κακὸν κτλ.,

ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβλητικὴ εἰκὼν τοῦ ἀγῶνος ὑπὲρ τῶν ὑψίστων ἀγαθῶν τῆς ζωῆς, τοῦ ἔρωτος, τῆς τιμῆς, τῆς ἐλευθεροφροσύνης.

Οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τούτους ἐν τῇ μητρικῇ των γλώσσῃ καὶ δυνάμενοι σήμερον νὰ εἴπωσιν, ὡς ὁ Κρέων:

—Ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεως ἀσφαλῶς θεοὶ
πολλῷ σάλῳ σείσαντες, ὤρθωσαν πάλιν,

ὀφείλουσι νὰ μὴ λησμονήσωσιν ὅσῳ *κράτιστον κτημάτων εὐβουλία* καὶ ὅτι μόνον ἄκαμπτος *ἐπιμονὴ* καὶ *δραστηριότης* ἐξασφαλίζει τὴν πρόοδον τῶν λαῶν, ἐπειδὴ

οὐδὲν ἕρπει
θνατῶν βιότῳ πάμπολις ἐκτὸς ἄτας!

Ὀλίγα μόνον θὰ εἴπω περὶ τῶν ὑποκριτῶν· πάντες εἶνε ὑπέρτεροι παντὸς ἐπαίνου, ἀληθεῖς τύποι τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ὑπεδύθησαν.

Τὸν Κρέοντα, ὅπως τὸν παρέστησεν ὁ διευθυντὴς Βῦντσερ ἀληθῆ βασιλέα εἴτε ἀνορθούμενον ἐν ὅλῃ του τῇ δεσποτικῇ μεγαλοπρεπείᾳ εἴτε κύπτοντα ὑπὸ τὸ βάρος τῆς συμφορᾶς,—

δυσκόλως δύναται νὰ παραστήσῃ τόσον ἀνεπιλήπτως ἄλλος ὑποκριτής.

Ἡ δὲ Ἀντιγόνη, ἡ *ἡρωϊκὴ ἅμα καὶ τρυφερὰ παρθένος, τὸ ἐρατεινὸν μῖγμα τῆς ἠθικῆς δυνάμεως καὶ τῆς γυναικείας ἀσθενείας* ἔσχεν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς δεσποινίδος Κράμερ ἀντιπρόσωπον, ἡ ὁποία μετὰ δαιμονίου δυνάμεως ἐσπάραξε, συνεκίνησε καὶ κατέθελξε τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν της.

Ὁ Αἵμων παρεστάθη ἐπίσης λαμπρῶς ὑπὸ τοῦ κ. Χάκερ, ὡς καὶ ὁ Τειρεσίας ὑπὸ τοῦ Βέρνερ, ὁ Φύλαξ ὑπὸ τοῦ Δαλμόνικο, ὁ Ἄγγελος ὑπὸ τοῦ Ἔδουαρδ καὶ ἡ Ἰσμήνη ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Ἔθελ. Εἰς ταῦτα προσθετέον καὶ τὰ ᾄσματα τοῦ χοροῦ (τῶν κκ. Ἄϊλερς, Χοφμῦλλερ, Ράϊχχαρδ, Βέγελ), τὰ μελοποιηθέντα ὑπὸ τοῦ Μένδελσων Βαρθόλδυ.

Ἐνὶ λόγῳ ἡ παράστασις ἦτο λαμπρὰ καλλιτεχνικὴ ἑορτή, ἥτις ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἱερᾶς τέχνης ἐκ νέου συνέσφιγξεν ἔτι στενότερον τοὺς ἠθικοὺς δεσμοὺς τοὺς ἀπὸ τῆς ὑπὸ τὸν ἀττικὸν οὐρανὸν παραστάσεως τοῦ Φιλοκτήτου μετὰ τῆς μουσικῆς τοῦ ἐνταῦθα Δόκτορος Βένδερ συνδέσαντας τὴν Δαρμστάδην μετὰ τῶν Ἀθηνῶν.

Αυγουστος Βολτζ

(Μετάφρασις Χ*)

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Δὲν πρέπει νὰ πληγόνῃ τις τὴν καρδίαν ὅπως φωτίσῃ τὸ πνεῦμα.

—

Ὅσῳ μᾶλλον ἡ γυνὴ ἀγαπᾷ τὸν ἄνδρα, τόσῳ μᾶλλον διορθώνει τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ· ὅσῳ μᾶλλον ὁ ἀνὴρ ἀγαπᾷ τὴν γυναῖκα, τόσῳ μᾶλλον αὐξάνει τὰς ἰδιοτροπίας αὐτῆς.

—

Ὁ θαυμασμὸς τοῦ καλοῦ φέρει πάντοτε πρόσκαιρόν τινα θλῖψιν.

—

Ὅταν ἀνήρ τις δὲν νυμφεύεται, σημαίνει ὅτι δὲν θέλει· ὅταν γυνή τις δὲν νυμφεύεται σημαίνει ὅτι δὲν δύναται.

—

Ὁμιλεῖτε ὅπως ὅλοι· αἰσθάνεσθε ὅπως ὀλίγοι·

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Διόρθωσις ἐσχισμένων ἐνδυμάτων. Μικραὶ σχισμαὶ ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, προερχόμεναι ἐκ καρφίων ἢ ἄλλου τινὸς ὀξέος ἀντικειμένου, δύνανται ἄνευ βελόνης καὶ κλωστῆς νὰ διορθωθῶσιν ἁπλούστατα καὶ ἐντελέστατα, καθιστάμεναι ἀδιόρατοι. Πρὸς τοῦτο λαμβάνομεν λεπτὸν φύλλον *γούττα-πέρκας*, ὅπερ θέτομεν ὑπὸ τὸ σχισθὲν μέρος, ἐπανορθοῦμεν διὰ τῶν δακτύλων τὸ χεῖλος τῆς σχισμῆς καὶ ἐπιθέτομεν θερμὸν σίδηρον τοῦ σιδηρώματος. Ἡ *γούττα πέρκα* τηκομένη εἰς θερμοκρασίαν ὑπερβαίνουσαν τοὺς 40 βαθμοὺς συγκολλᾷ στερεώτατα τὴν σχισμὴν τοῦ ἐνδύματος.

Τοῦ μέσου τούτου χρῆσις κοινὴ γίνεται ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου καὶ οἱ τῆς ὑψηλῆς κοινωνίας δὲν διστάζουσι νὰ φέρωσιν ἐνδύματα οὕτως ἐπιδιωρθωμένα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ γεύματι, ὅπερ ἔδωκε τελευταῖον ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Ἰωσὴφ εἰς τὴν βασίλισσαν τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἰνσβρούκῃ παρευρίσκοντο περὶ τὰ τριάκοντα μόνον πρόσωπα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐθιμοτυπία ἀπαγορεύει τὰς προπόσεις εἰς τοιαῦτα οἰκογενειακὰ γεύματα, ὁ αὐτοκράτωρ ἠρκέσθη νὰ ἐγείρῃ ποτήριον πλῆρες οἴνου τοῦ Ῥήνου καὶ ὑψῶν αὐτὸ πρὸς τὴν βασίλισσαν νὰ εἴπῃ μόνον τὰς δύο λέξεις «Αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος». Ἐνῷ δὲ αὐτὸς ἐκένου τὸ ποτήριον, ἁδραὶ σταγόνες δακρύων ἔρρευσαν διὰ τῶν παρειῶν τῆς βασιλίσσης, ἥτις συγκεκινημένη ἔθλιψε τὴν χεῖρα τοῦ αὐτοκράτορος ἐγκαρδίως.

Ἐν Ἰταλίᾳ ὑπάρχουσι κατά τινα ἰταλικὴν ἐφημερίδα 17 ἑκατομμύρια ἀναλφαβήτων, εἶνε δὲ βεβαιωμένον ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγινωσκόντων ἐφημερίδας δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον, ἐκ τούτων δὲ μόνον οἱ 700,000 χιλιάδες πληρώνουσι.

Τελευταῖον ἐξετέθη εἰς δημοπρασίαν ἐν Λονδίνῳ συλλογὴ καθεκλῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Ἡ ἕδρα π. χ. ἐφ' ἧς καθήμενος ὁ Bulwer-Lytton ἔγραφε τὰ μυθιστορήματά του ἐπωλήθη ἀντὶ 13 λιρῶν, ἡ ἕδρα τῆς διασήμου ἠθοποιοῦ Siddons ἀντὶ 7, ἡ δὲ τοῦ Σαιξπήρου ἀντὶ 120. Ἡ συλλογὴ περιέχει καὶ ἕδρας τοῦ Βύρωνος, τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἄλλων πολλῶν.

Διὰ τὸ χρησιμώτατον καὶ πιστότατον τῶν ζῴων, τὸν κύνα, εὑρέθη φίμωτρον ἢ κημός, ὅστις ἐπιτρέπει τὸ ἄνοιγμα τῆς κάτω σιαγόνος κατὰ τὸ χάσμημα τοῦ ζῴου καὶ τὰς λοιπὰς κινήσεις χωρὶς νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς αὐτὸ τὸ δῆγμα.

Ὁ περιηγητὴς Hall ἀναφέρει ὅτι ἐν Καναδᾷ ἐγένετο αὐτόπτης συννεφιᾶς, ἥτις προῆλθεν ἐκ στίφους περιστερῶν ἱπταμένων ὑπὸ τὸν ἥλιον. Τὸ στῖφος τοῦτο κατεῖχεν ἔκτασιν πλάτους μὲν ὑπὲρ τὸ ἓν μίλλιον, μήκους δὲ τοὐλάχιστον 240 μιλλίων, διότι διῆλθεν εἰς διάστημα 4 ὡρῶν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἐπέτα ταχύτερον τῶν 60 μιλλίων καθ' ὥραν. Ὑπολογίζων τρεῖς περιστερὰς κατ' ἐλάχιστον ἐπὶ ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου σκιᾶς ὁ ρηθεὶς περιηγητὴς ἐξάγει ὅτι τὸ στῖφος ἀπετελεῖτο ἐκ 2,230,272,000 περιστερῶν!!!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1328